24 ЯНВ 1990

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 20 (20. 587) • 1990 йил 24 январь, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

МАВСУМГА ТАЙЁРГАРЛИК

Тошлоқ районидаги Карл Маркс номли колхоз меҳнатчилари экиш техникасини аъло даражада ремонтдан чиқардилар.

Пахта териш машиналарини тиклашга киришилиб, агрегатларнинг ярмидан кўпроғи ҳозирнинг ўзидаёқ тахт қилиб қўйилди.

— Ремонт хизматининг ижара пудратига ўтказилгани муваффақият гарови бўлди, — деди хўжаликнинг марказий устахонаси мудири М. Шаматов. — Бу эса меҳнат маромини ва ремонтчиларнинг ўз ишлари сифатидан манфаатдорлигини анча оширди.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 22 январь куни бўлиб ўтган мажлисида партия XXVIII съездига КПСС Марказий Комитети ҳаракат дастурининг лойиҳасини кўриб чиқди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси лойиҳани батафсил муҳокама қилиб, ҳаракат дастури қоидаларини асосан маъқуллади ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевга билдирилган фикр-мулоҳазаларни инобатга олиб, ҳужжатни тўлиқ ишлаб чиқишни топширди. Шундан сўнг лойиҳа Марказий Комитетнинг навбатдаги Пленумига кўриб чиқиш учун тақдим этилади.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси Марказий Комитетнинг мазкур масала юзасидан Пленумини 1990 йилнинг 5-6 февралида ўтказишга қарор қилди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан КПСС Марказий Комитети 1989 йилги навбатдан ташқари декабрь Пленуми қатнашчиларидан бир гуруҳининг Литва ССРга қилган сафари якунлари кўриб чиқилди ва КПСС Марказий Комитети Пленумига тегишли таклифлар ишлаб чиқилди.

С. Абэ бошчилигидаги Япония либерал-демократик партия делегацияси билан М. С. Горбачевнинг учрашуви, шунингдек А. Н. Яковлев ва А. И. Лукьяновнинг суҳбатлари натижалари тўғрисидаги ахборот кўриб чиқилди.

Бўлиб ўтган фикрлашув Совет — Япон сиёсий мулоқотини анча чуқурлаштириш имконини берганлиги таъкидланди. Мулоқотда биринчи маротаба Японияниниг ҳукмрон партияси вакиллари иштирок этишди. Совет — Япон муносабатларини яхшилаш ва турли соҳаларда икки томонлама алоқаларни ривожлантириш учун янги имкониятлар аниқланди. Иккала томон ана шу муносабатларни давр талаблари даражасига олиб чиқиш зарурлиги, ҳозирги дунёда, бугунги жўшқин халқаро турмушда иккала томон роли тўғрисида фикр билдирганликлари муҳимдир. КПСС билан либерал-демократик партия ўртасида партиялараро алоқаларни ривожлантириш тўғрисида Япония томони билдирган таклифга розилик изҳор этилди.

Мажлисда БМТ Бош секретари Х. Перес Де Куэльяр билан М. С. Горбачевнинг суҳбати ҳамда Э. А. Шеварднадзенинг учрашувлари якунлари муҳокама қилинди. «Совуқ урушдан» умуминсоний якдилликни вужудга келтириш ва барқарорлик ҳамда ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш орқали халқаро тараққиётнинг тинч даврига ўтиш жараёнида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг, унинг Хавфсизлик Кенгаши ва Бош секретарининг мавқеи ортиб бораётганлиги таъкидланди. БМТни қўллаб-қувватлаш борасида мамлакат ичкарисида янги сиёсий тафаккурга, қайта қуриш, демократиялаш ва ошкораликка садоқатдан бевосита келиб чиқадиган сиёсий йўл ўзгармаслиги қайд этилди.

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИДА

БОҚИМАНДА БЎЛМАЙ

● Қашқадарё областининг Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхоз хусусий уй қурувчиларни ёғоч-тахта билан таъминлашдек ўткир муаммони бартараф этиб, областдаги хўжаликларга омилкорлик сабоғини кўрсатди. Бунда эса Красноярск ўлкасидаги Новоенисейск ёғочни қайта ишловчи комбинати кўмаклашди. Сибирь дарёси соҳилларидан хўжаликка шу кунгача қарийб минг кубометр ёғоч-тахта етиб келди.

Бунинг эвазига корхонага ишда кўмаклашилди. Уч ой мобайнида йигирма нафар кўнгилли йигит ишчи қўли ниҳоятда етишмаётган комбинатга ишлаб чиқариш программасини бажаришда кўмаклашди. Меҳнат қилганда ҳам астойдил меҳнат қилишди. Уларнинг ҳар бири 2000 сўм ва ундан ҳам кўпроқ пул ишлаб олди. Бу пуллар уларга уй-жой қурилиши билан боғлиқ ўз муаммоларининг бир қисмини ҳал этишда қўл келади.

Энди эса комбинатга колхозчиларнинг иккинчи гуруҳи жўнаб кетди. Хўжалик барча кўнгиллилар учун ёғоч-тахта харид қилишда имтиёзлар белгилади.

Карл Маркс номли колхоздан ибрат олиб, Партия XXII съезди номли қўшни колхоз ҳам Новоенисейск комбинати билан шартнома тузди. Бу ерда эса кейинги ойларда ер участкалари олган қарийб 400 оила уй қуради.

Қашқадарё хўжаликлари ана шу йўл билан ҳаммаси бўлиб уч минг кубометр ёғоч-тахта олишади. Кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари ана шундай мураккаб масалани ўз кучлари билан ҳал этиш имкони борлигига ишонч ҳосил қилишди.

(ЎзТАГ).

КОМПЬЮТЕР ЁРДАМИДА

● **Хоразм область ишга жойлаштириш марказидаги компьютернинг ёрдами билан юзга яқин киши ўзига иш топди.**

ЭҲМ хотирасига область корхоналари, ташкилотлари ва муассасаларидаги бўш жойлар тўғрисида маълумотлар киритилган. Бундан ташқари, компьютер кўнглига ёқадиган иш топишни хоҳловчи юзлаб кишиларни «ёдида» сақлайди. Ана шу ЭҲМ даъвогарларнинг профессионал тайёргарлик даражасини ва иш стажини ҳисобга олган ҳолда улар учун мақбул вариантни қидириб топади.

Электроника аҳолининг иш билан бандлиги масаласини ҳал этишда фақат областдагина ёрдам бериб қолмайди. Тез орада у оилаларни мамлакатнинг ишчи кучлари етишмаётган турли районларига уюшган ҳолда кўчириш билан ҳам шуғуллана бошлайди. Ҳозирнинг ўзидаёқ анчагина хоразмликлар Чита ва Кострома областларидаги ўрмонлар ва чорвачилик фермаларида меҳнат қилишмоқда.

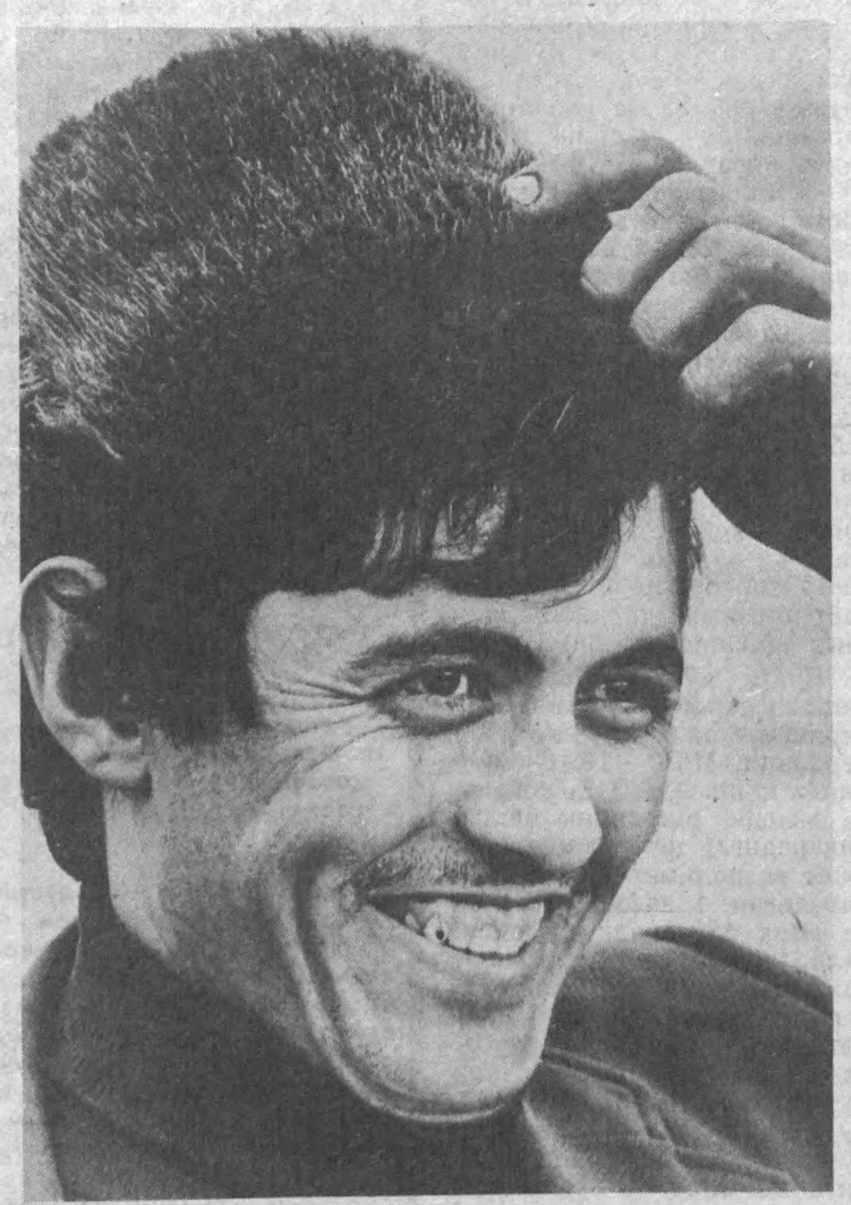

МАҲСУЛДОРЛИК ПАСАЙМАЁТИР

Нишон районидаги С. Альенде номли совхоз йирик пахтачилик хўжаликларидан биридир. Лекин бу ерда чорвачилик борасида ҳам муайян ишлар қилинмоқда. Хўжалик сут-товар фермасида бугунги кунда 700 дан ортиқ қорамол боқиляпти. Шундан 248 боши соғин сигирлардир. Умуман фермада 18 сут соғувчи меҳнат қилади. Ўтган йили ферма коллективи давлатга 750 тонна сут топшириб, йиллик планни ортиғи билан бажарган эди. Ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут 3 минг килограммдан ошди.

Хўжалик чорвадорлари бу галги қишловга пухта ҳозирлик кўришди. Фермалар яхшилаб ремонтдан чиқарилди. 3 минг тонна сенаж, 200 тонна силос, 100 тонна сомон ва 200 тонна лавлаги ҳозирланди. Буларнинг барчаси қишловни соз ўтказишда муҳим омил бўлмоқда. Айни кунларда мавжуд озуқадан ишбилармонлик билан фойдаланилаётир. Яъни улар турли витаминлар билан тўйинтирилиб, охурларга солинмоқда. Шу сабабли қиш фаслида ҳам сигирлардан серқаймоқ сут олинаётир.

Суратларда: 1. Моҳир тракторчи Б. Мирзаев. 2. Озуқа тайёрловчилардан К. Бойқулов ва Ш. Рустамов. 3. Илғор сут соғувчилардан М. Ҳайдарова, А. Сариева, Н. Қаршиева, Т. Бакирова, Т. Қўлдошева.

В. МОЛГАЧЕВ суратлари.

ЗАРАР ЎРНИГА ДАРОМАД

Қишда салқин ичимликларга талаб камайиши табиий. Ана шу даврда молиявий зарарнинг ўрнини тўлдириш жуда зарур.

Бунинг учун Наманганадаги салқин ичимликлар комбинатининг қандолат цехи тўла қувват билан ишлай бошлади. Уни ижарага олган ходимлар маҳсулотнинг етти турини ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар. Анъанавий ҳамир маҳсулоти — торт ва печеньелардан ташқари бу ерда зефир ва мармелад ҳам тайёрланмоқда. Яқинда эса магазинларга янги маҳсулот — шакарга босилган ер ёнғоқ жўнатилди. Тез орада бу ерда яна бир ширинлик тайёрланади. Ижарачилар харидорларнинг талабларини тўла қондирмоқдалар.

(ЎзТАГ).

• Номзодлар ҳақида ҳикоялар

КУРАШИБ ЯШАЙДИ ОДАМ

Умр табиатнинг неъмати. Уни мол-дунёга сотиб олиб бўлмайди. Демак, умрни қадрлаб, унга кўрк, мазмун бағишлаб, курашиб яшаш улуғ фазилатдир.

Оддий ишчи Сожида Зиянева ана шундай фазилатли аёл. У Тошкент шаҳар 32-Навоий сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод.

Уйларининг шундоқ ёнидаги кўн-мўйина заводида уруш йиллари ва ундан кейин заҳмат чекиб меҳнат қилган ота-онаси Холбуви опа ва Абдулла ака бирин-кетин бетоб бўлиб, ишга чиқолмай қолишди. Катта қизлари Тожихон, Лутфи, Қутбихонларни турмушга беришган. Уйда қолганлари Сожида, Мавлуда, Шеърият ҳали ўқувчи. Рўзғор эса тебраниб туриши керак. Уни тебратадиган куч — пул. Сожида 9-синфни битириб, охирги имтиҳонни топширди-ю эртасига заводга ишга чиқди. Ўшанда 1958 йил июнь эди. «Холбуви Шораҳмедованинг қизими, ҳа, унга ишонса бўлади!» Завод жамоаси уни шундай ишонч билан кутиб олди.

Қисқа вақт ичида касбни ўзлаштириб олган Сожида ўқишни ташладими? Йўқ, у кечки мактабнинг ўнинчи синфини аъло баҳолар билан битирди.

— Жон қизим, — деди Холбуви опа бир куни қизининг чақнаб турган кўзларига меҳр билан тикилиб, — сен ўқи. Лутфи опангга ўхшаб ўқитувчи бўл ёки дўхтир...

— Хўп, ойижон, ўқийман.

Лекин ишлаб ўқийман. Киши агар ҳаракат қилса — ҳамма нарсага вақт топади.

Сожида вақт топди. Заводда ғайрат билан ишлашга ҳам, турмушга чиқиб, бешик тебратишга ҳам, Тошкент педагогика институтини тугатишга ҳам.

Сожидани коммунистлар ўз сафларига қабул қилишди. Энг қийин пайтларда Холбуви опа завод коммунистларига етакчилик қилган, шаҳар Совети депутатлигига сайланган эди. «Энди партком секретарлигини қизларига топширамиз», — деди жамоа бир овоздан. Ўшанда 1961 йил эди.

Сожида ҳамон партком секретари, ҳамон ишда илғор, энг юқори разрядли бичиқчи, ихтирочи. Унинг таклифи бўйича иқтисод қилинган маҳсулотдан ҳар йили қанча-қанча бош кийимлар ишлаб чиқарилади. Яна у ёшларнинг мураббийси. Ўттиз нафар шогирди бор. У ёшларга наинки касб-ҳунар, одамийлик сабоғини ҳам ўргата олди.

Қўлида дипломи билан жонажон заводини тарк этолмаган Сожида иқтисод билимларини ҳам ўрганишга жазм этди. Бешта фарзанд, оила ташвишлари қаторига Тошкент халқ хўжалиги институтининг сиртқи бўлимида билим олиш завқ-шавқи ҳам қўшилди. Аъло баҳолар билан ўқишни битириб, иккинчи диплом эгаси бўлди.

> 18 ФЕВРАЛЬ — ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛИГИ ВА МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРИ ДЕПУТАТЛИГИГА САЙЛОВЛАР КУНИ

Биз катталарнинг энг муҳим вазифамиз ишдаги ўз муваффақиятимиз билан кифояланиш эмас, фарзандларимизни, ҳа, ақалли ўз фарзандларимизни яхши одамлар қаторига қўшолсак, касб-ҳунар, одоб-андиша ўргата олсак бурчимизни озми-кўпми адо этган бўламиз.

Сожида буни чуқур ҳис қилиб, ўғиллари Фарҳод ва Фахриддинни 8-синфни битиришлари биланоқ ёнига олди, меҳнатга ўргатди. Ҳозир иккала йигит ҳам юқори разрядли бичиқчи. Келини Раъно ҳам шу завод ишчиси.

Сожиданинг қизлари Саодат иқтисодчи-инженер. Шаҳодат кимёгар-инженер. Гўзал Тошкент политехника институтида кечқурун ўқиб, кундузи шу заводда ишлаяпти.

Бир умр сидқидилдан ишлаган Сожиданинг изидан муваффақият ва омадлар қувиб етди. У КПСС XXVI съездига делегат бўлиб сайланди. Меҳнат Қизил Байроқ, «Ҳурмат Белгиси» орденлари, медаллар, Фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди. Ҳамкасблари ҳар гал уни чин дилдан табриклаб, гуллар тутқазишди.

Мана, Сожида яна эл назарига тушди. Халқ депутатлигига номзоди кўрсатилди.

У депутатнинг софдил, ҳалол, бировнинг кўз ёшини кўрганда ёрдамга ошиқадиган инсон бўлиши кераклигини юракдан ҳис этади.

— Минг афсуски, ўзлари ҳаёт бўла туриб, — дейди Сожида, — болаларини етимхоналарга ташлаб кетаётган «ота-оналар» бор. Ўша бегуноҳ болалар меҳрга, юмшоқ қўллар меҳрига жуда-жуда зор. Шунинг учун ҳам оилаларда, қалби меҳр-шафқатга тўлиқ оилаларда болалар уйлари, болалар боқчалари ташкил этиш ниятидаман. Бунинг учун юқори ташкилотларга қанча югурибелиш керак. Мен эса бу ишга бор куч-ғайратимни сарфлашга тайёрман.

Биз аёллар қанчалар чидамли, иродали бўлмайлик, бари-бир гулдан нозик, ипакдан нафисроқмиз. Шунинг учун ҳам меҳнат қилаётган жойимизда шароит яхши бўлса, қишда иссиқ, ёзда салқин, чанг ва шовқиндан холи жойларда ишласак, ошхоналар яхши хизмат кўрсатса, дам олиш хоналари, гўзаллик салонлари, магазинлар, болалар боқчалари мунтазам ишлаб турса — ўшанда кўнгилдагидек меҳнат қила оламиз. Соғлиғимиз, кайфиятимиз яхши бўлади. Шунинг учун ҳам аёлларнинг меҳнат шароити масаласи бир ишчи сифатида мени доим ташвишлантиради. Мабода сайланиш насиб этса, бу масала менинг ҳаракат дастурим бўлиб қолади.

Мен халқ номзоди Сожида Зиёевага ишончли вакил бўлишдек фахрли вазифага дил-дилдан розилик билдирдим. Чунки менинг дўстим Сожида ҳаммавақт ишончни оқлаб келган, бундан кейин ҳам шундай бўлади.

Санъат МАҲМУДОВА,
номзоднинг ишончли вакили.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

18 январь куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг навбатдаги мажлиси бўлди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров мажлисни бошқариб борди.

Мажлисда Хоразм областида Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайловига тайёргарликнинг бориши кўриб чиқилди. Областдаги давлат ҳокимиятининг маҳаллий органлари сайловга тайёргарликдан омманинг ташаббуси ва ижтимоий-сиёсий фаоллигини янада ривожлантириш учун фойдаланмоқдалар, Ўзбекистон ССР Конституцияси ва янги сайлов қонуни қоидалари асосида бу муҳим ишда демократик принципларни қарор топтиришга ҳаракат қилмоқдалар, деб таъкидланди.

Айни вақтда Президиум шуни таъкидладики, Хоразм области маҳаллий Советлари, уларнинг ижроия комитетлари ишида сайловни ташкил этиш борасида сийқа усулларга, эскича ёндашувларга охиригача барҳам берилмаган. Ижроия комитетлари округ комиссиялари билан биргаликда аҳолининг истиқомат жойларида депутатликка номзод кўрсатиш учун йиғилишлар ташкил этиш ҳуқуқидан етарлича фойдаланмадилар. Бир қанча ҳолларда сайловолди конференцияларига тайёргарлик кўриш ва ўтказишга расмиятчилик билан ёндашдилар, гражданлар ва меҳнат колективларининг сайлов ҳуқуқлари чекланишига оид айрим фактларга ҳамиша ҳам принципиаллик билан баҳо бермадилар. Натижада бир қанча сайлов округларида Советларнинг турли бўғинларига сайловда фақат битта номзод овозга қўйилади.

Президиум Хоразм область халқ депутатлари советларига сайловолди кампаниясини ташкилий жиҳатдан таъминлаш, сайлов ҳақидаги Қонуннинг бузилиши билан боғлиқ ҳар бир фактни қатъият ва принципиаллик билан кўриб чиқиш, жамият турмуши барча соҳаларини қайта қуришда партия йўлини амалда рўёбга чиқаришга қодир бўлган халқ ҳокимияти органларининг таркиб топишига эришиш юзасидан қўшимча тадбирлар кўришни топширди.

Президиум Тошкент область халқ депутатлари Советларининг жамоат тартибини муҳофаза этишни таъминлаш, оғир ва хавфли жиноятчиликка қарши курашда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятига раҳбарлик юзасидан ишини муҳокама қилди. Мажлисда область халқ депутатлари Советлари, уларнинг ижроия комитетлари, ҳуқуқни муҳофаза этиш органлари жиноятчилик, айниқса жиноятчиликнинг оғир турларига қарши курашда тубдан бурилишни таъминлай олмаганликлари, ўз территорияларида қонунчиликни таъминлаш юзасидан Конституцияда белгилаб қўйилган вазифаларни тўла бажармаётганликлари таъкидланди. Натижада узоқ вақтдан буён областдаги оператив вазият ниҳоятда мураккаб бўлиб турибди, ўғирлик, порахўрлик, шафқатсизлик билан зўравонлик қилиш кескин кўпайди. Олмалиқ, Ангрен, Нариманов, Чирчиқ шаҳарларида, Пискент ва Чиноз районларида аҳвол айниқса хатарлидир. Бу ерларда оғир жиноятлар икки баравар кўпайди.

Ёшлар ўртасидаги жиноятчилик қарийб 70 фоиз кўпайди. Уюшган жиноятчилик кучаймоқда, такрорий жиноят содир этилишига қарши олиб борилаётган кураш қониқарли эмас.

Ҳуқуқни муҳофаза этиш органларининг ўзида ҳам зарур тартиб ўрнатилмаган. Жиноятларни яшириб, рўйхатга олмаслик, гражданларни ғайриқонуний тарзда ушлаш ва жиноий жавобгарликка тортиш, жиноий ишлар материалларини сохталаштириш ҳолларига барҳам берилмаган.

Халқ депутатлари Советлари ички ишлар органлари кадрларини жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш системасини пишиқтирмаганлар. Жиноятчиликка қарши кураш ишига депутатларнинг уюшмалари ва меҳнаткашлар суст жалб этилган, бу ишда ўртоқлик судлари, кўнгилли дружиналар ва аҳолининг бошқа ташаббускор жамоат органлари мавқеи ва аҳамияти пасайиб кетган.

Президиум Тошкент область, шаҳарлар ва районлар халқ депутатлари Советлари ишини етарли эмас деб топиб, қайд этилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан батафсил чоралар кўришни талаб қилди. Ички ишлар министрлиги, Адлия министрлигига ва Олий судга, Халқ таълими министрлигига ва республиканинг бошқа бир қанча министрликлари ва идораларига тегишли топшириқлар берилди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР район (шаҳар) халқ судлари халқ маслаҳатчилари сайлови якунлари ва республика ҳаётининг бошқа масалалари кўриб чиқилди.

БРАЗИЛИЯНИНГ ЯНГИ САЙЛАНГАН ПРЕЗИДЕНТИ Ф. КОЛЛОРНИНГ ТАШРИФИ ТЎҒРИСИДА

Келишиб олинганига биноан, 15 март куни Бразилия Федератив Республикаси президенти сифатида иш бошлайдиган Ф. Коллор январь ойининг охирида СССР Олий Советининг меҳмони сифатида Москвага келади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

«НАВРЎЗ» МИЛЛИЙ БАЙРАМИ КУНИНИ ДАМ ОЛИШ КУНИ ҚИЛИБ БЕЛГИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Наврўз» миллий байрами кунини дам олиш куни қилиб белгилаш тўғрисидаги республика меҳнаткашларининг истакларини ҳисобга олиб, қарор қилади:

21 март «Наврўз» миллий байрами куни дам олиш куни деб белгилансин.

Республика территориясида иш куни 21 мартдан ойнинг сўнгги шанба кунига кўчирилсин. Шу кундаги иш учун амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган тартиб ва шартлар асосида ҳақ тўлансин.

Озарбайжон ва Арманистондаги вазиятга доир

Маълумки, фавқулодда вазиятгина — Бокудаги аҳволнинг ниҳоятда кескинлашуви, ур-йиқитлар, жиноятчи экстремистларнинг оммавий тартибсизлик чиқариб, зўравонлик йўли билан қонуний давлат органларининг ҳокимиятдан четлаштиришга уринишлари — Озарбайжон пойтахтида фавқулодда ҳолатни жорий этишга мажбур қилди. Бу чора яна ҳам кўпроқ қон тўкилишининг олдини олишга қаратилган.

Озарбайжон ССР Министрлар Советининг Раиси, республика сиёсий раҳбариятининг аъзоси А. Н. Муталибов 22 январь куни эрталаб аҳолига мурожаат қилди. Бизнинг ўлкамизга, деди у, катта кулфат келди. Одамлар қурбон бўлишмоқда. Бутун Озарбайжон халқи билан бирга мен ҳам уларнинг ҳалокатидан қайғурмоқдаман, уларнинг ота-оналари, ака-ука ва опа-сингиллари олдида бош эгаман. Ҳар биримиз содир бўлаётган барча ҳодисаларга шахсий жавобгарлигимизни тўла англаяпмиз, биз республика пойтахтида фавқулодда ҳолат жорий этилишининг олдини олиш учун имкони бўлган барча чораларни кўрганимизни чин дилдан айтаман. Республика суверенитетини тиклаш, экстремистларга қарши курашни кучайтириш амалий чоралари рўёбга чиқарилмоқда, деб таъкидлади сўнгра у.

Шу куниёқ Бокуда 19-20 январь кунлари ҳалок бўлганларни дафн этиш маросими ўтказилди.

Фактларга қарамай республикада, афсуски, Боку аҳолиси ўртасида неча юзлаб ва ҳатто минглаб қурбонлар, шу жумладан аёллар ва болалар ўртасида қурбонлар бўлаётганлиги тўғрисида миш-мишларни тарқатиш давом этмоқда.

Ҳарбий комендант ўз мурожаатида шуни таъкидладики, аҳоли хавфсизлиги таъминланиши даражасига қараб шаҳарда эълон қилинган фавқулодда ҳолат режими бўшаштириб борилади. Тартибни тиклаш мақсадида ғайри қонуний қурол эгаларига 24 январь соат эрталаб 9 гача уларни район ҳарбий комендатурасининг вакилларига топшириш таклиф этилди. Ана шу муддат ичида кўнгилли равишда қурол топширган барча кишилар ушланмайди ва жавобгарликка тортилмайди.

Бироқ Озарбайжон пойтахтида гражданларни бўйсунмасликка, мухолифликка даъват этувчи варақалар ҳали ҳам тарқатилмоқда.

Озарбайжоннинг шаҳарлари ва аҳоли пунктларида бебошликлар қилинмоқда. Пушкино шаҳрида жазавага тушган безорилар тўдаси район партия комитети биносини тор-мор этиб, В. И. Ленин ҳайкалини бузиб ташлаган. Нахичеван районида радиолокация станцияси позициясига ҳужум қилинган. Ҳужум даф этилган.

Степанакертда «Қорабоғ ҳаракати» деб аталган ташкилот экстремистларини маъмурий қўлга олиш борасидаги чора-тадбирлар давом этмоқда.

Кейинги кунларда Арманистонда республиканинг Масис, Севан, Раздан районларида истиқомат қилаётган курдларга нисбатан дўқ-пўписалар кучайиб кетди. Олинган маълумотларга кўра бир қанча ҳолларда турли норасмий ташкилотларнинг террорчилари қурол-яроғларни қўлга туширишга доир жиноий ҳаракатларни жиноятчи унсурлар билан бирга амалга оширишмоқда.

Шу билан бирга можароларни бартараф этиш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар самара бераётганлиги тўғрисида мисоллар ҳам бор. Арманистонда қуролларни кўнгилли равишда топшириш кенг авж олиб бормоқда. Арарат районидаги Ерасх қишлоғида Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. А. Серобян, Арманистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. М. Даян билан Озарбайжон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. А. Рагимов, Нахичеван область партия комитетининг секретари Р. У. Жалилов ўртасида учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда СССР халқ депутати, генерал-майор М. С. Сурков ҳамда ички қўшинлар генерал-майори Н. Г. Федосов иштирок этдилар.

(ТАСС).

Водий истиқболи: тажриба, ташаббус, изланиш

КАТТА ИШНИНГ БОШЛАНИШИ

СУҲБАТДОШИМИЗ — ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ АНДИЖОН ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ЭРГАШ РАҲИМОВ

— Эргаш Раҳимович, Ўзбекистон Компартиясининг бўлажак сайловлар муносабати билан матбуотда эълон қилинган ҳаракат дастурида меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан тўла ва самарали таъминлаш муҳим масала қилиб қўйилди. Сизнинг шу хусусдаги фикрингизни билмоқчи эдик.

— Дарҳақиқат Ўзбекистон Компартиясининг сайлов олди ҳаракат дастурида аҳолини иш билан таъмин этиш жуда катта иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий аҳамиятга молик вазифа қилиб қўйилди. Андижонликлар Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурини юксак меҳнат фаоллиги ва сиёсий кўтаринкилик билан кутиб олдилар. Областимиз меҳнаткашлари СССР Министрлар Советининг Фарғона водийси аҳолисини иш билан таъминлашни яхшилаш тўғрисидаги қарорига биноан бу соҳада дастлабки ишларни бошлаб юбордилар.

Область ижроия комитети республика ва Иттифоқ министрликлари билан келишилган ҳолда областда 1989-1990 ва 1991—1995 йилларда янги иш ўринларини вужудга келтириш, саноат корхоналари қуриш, социал, маданий ва маиший объектлар бунёд этиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тўлароқ, унумлироқ фойдаланиш, икки-уч сменали иш режимини жорий қилиш ҳисобига аҳолини кўпроқ ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб қилиш программасини ишлаб чиқди.

— Айтинг-чи, ушбу программада нималар кўзда тутилган?

— Областимизда 1 миллион 728 минг киши яшайди. Шундан 813 минг киши ишга яроқлидир. Уларнинг 75,5 фоизи ижтимоий меҳнат билан банд. 200 минг киши ишсиз. Янги иш жойлари яратиш эвазига ҳар йили ўрта ҳисобда 25 минг кишини ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этишимиз мумкин. Бу муаммони асосан халқ хўжалигининг уч тармоғида — саноат, хизмат кўрсатиш ва социал-ижтимоий соҳага 5 мингдан кўпроқ, кооперация ва якка тартибдаги меҳнат фаолиятига 4 минг кишини ишга жойлаштириш билан ҳал этиш мўлжалланади.

— Дастлабки иш нимадан бошланганлигини айтиб беролмайсизми?

— Меҳнатга лаёқатли, лекин ишламай юрган аҳолини системали равишда ишга жалб қилиш мақсадида республика ҳукуматининг махсус қарори асосида Андижон областида ҳам махсус кенгаш иш бошлади.

1990 йил 1 январдан бошлаб маҳалла комитетлари, уй-жойдан фойдаланиш ташкилотлари, маҳаллий Советларда иш билан банд этиш бўлимлари ишлай бошлади. Ишламаётган барча аҳоли 1990 йил 1 мартга қадар тўла рўйхатга олинади.

Меҳнат ресурсларидан ўта қониқарсиз фойдаланилиши аҳолининг меҳнат фаоллигини ошириш юзасидан зарур чора-тадбирларни амалга оширишни тақозо қилади. Область партия ва совет ташкилотлари шуни ҳисобга олиб, ишлаб чиқариш кучларини жадал ривожлантириш, янги саноат корхоналари, аҳоли зич жойлашган кичик шаҳарлар ва қишлоқларда корхоналарнинг филиалларини қуриш, ижтимоий-маданий муассасаларни бунёд этиш тадбирларини амалга ошира бошладилар.

Лекин амалга оширилган бу тадбирлар камлик қилди. Чунки, область аҳолисининг ўсиш кўлами ишлаб чиқариш қувватларини ривожлантириш ва иш жойини ташкил қилиш кўламидан икки баравар ортиб кетди. Шу боисдан областда аҳолини иш билан банд этиш программасини амалга ошириш учун астойдил киришилди. Бир кеча-кундузда 200 минг кубометр ичимлик сув етказиб берадиган Андижон-Кампирравот сув йўлини қуриш учун 1000 тонна катта диаметрли қувурлар келтирилди. Лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлашга киришилди. Ҳукумат қарорига мувофиқ, бу қурилишга 85 миллион сўмлик маблағ ажратилмоқда.

Ҳозир қувурларни ётқизиш бошланди. Йил охиригача 21 миллион сўмлик иш бажариш мўлжалланяпти.

— Қурилишлар кўлами ҳақида гапиряпсиз. Улар орасида оғир саноат — кўп одам ишлайдиган корхоналар ҳам борми?

— Албатта. Ахир республикамиз яқин ўтмишида асосан хом ашё етиштиришга зўр берилиб, халқ хўжалигининг айрим тармоқлари бир ёқлама ривожлантирилишига йўл қўйилди. Бу хато энди тузатилиши керак.

Аҳолини иш билан банд этиш программасида янги йилда областда Иттифоқ аҳамиятидаги «Электродвигатель», «Электроаппарат», Марҳамат электротехника заводларида янги техника жиҳозларини ўрнатиш, Ленинск прицеп заводини «ОКА» енгил автомашиналари ишлаб чиқарадиган заводга айлантириш кўзда тутилган. Ҳозир бу ерда тайёргарлик ишлари бошланиб кетди. Механика заводининг асосий ишлаб чиқариш корпусида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш цехи ва унинг Пахтаободдаги бўлимида қатор цехлар фойдаланишга топширилди.

Андижон машинасозлик заводида учта йирик цех қурилиб, ишлаб турган цехларни реконструкциялаш ва янги техника жиҳозлари ўрнатиш ниҳоясига етказилади. Бу тадбирларни амалга ошириш учун 42,6 миллион сўм капитал маблағ ажратилмоқда ва қўшимча 802 киши ишга жойлаштирилади.

Пойтуғ ва «Полвонтош» посёлкаларида оёқ кийимлари фабрикалари қуриб битказилади. Андижон шаҳрининг Боғишамол массивида Италия, Югославия билан ҳамкорликда йилига 2 миллион жуфт пойабзал ишлаб чиқарадиган фабрика қурилади. Фабрика қурилиши 20 ойда ниҳоясига етказилади. Бу ерда 1800 киши ишлайди. Қурилажак фабрика ишчиларига қулайлик яратиш мақсадида янги йилдан шаҳар билан Боғишамолни боғлайдиган 27 километрли троллейбус линияси барпо этила бошланди.

Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхоз-техникумида Андижондаги Володарский номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг янги бўлими ташкил этилади. Трикотаж бирлашмасининг бош корхонасини кенгайтириш, Олтинкўл трикотаж полотнолари фабрикаси, Андижон районининг Храбек қишлоғида шойи тўқиш фабрикаси, Хўжаобод районининг Булоқбоши қишлоғида ипак йигирув фабрикалари қурилиши охирига етказилади. Шу мақсадлар учун 49 миллион сўм маблағ ажратилиб, бу фабрикаларга 3 мингдан зиёд ишчи қабул қилиш кўзда тутилмоқда.

— Бизнингча, областда маҳаллий саноатни янада ривожлантириш имкониятлари бор. Айниқса, кенг истеъмол буюмлари тайёрлашни тараққий эттириш мумкин. Шундай эмасми?

— Буни ҳам биз алоҳида назарга олганмиз. Маҳаллий саноатни ривожлантириш ҳисобига кўп нарсаларга эришиш мумкин. Ильичевск, Марҳамат шаҳарларида тикув фабрикалари, Дардақ ва Деҳқончек қишлоқларида уларнинг бўлимлари ташкил қилиниши, Олтинкўлда металл цехи қурилиши, Балиқчи районидаги Киров номли колхозда бадиий буюмлар фабрикасининг филиали ва мавжуд бир қанча цехларни реконструкция қилиш мўлжалланмоқда. Бу ишларни бажаришга 6,2 миллион сўм капитал маблағ ажратилиб, яқин 1,5 минг кишини иш билан таъминлаш режалаштирилди.

Ҳозирнинг ўзидаёқ бу режаларни амалга оширишга киришдик. Бир қанча маъмурий бинолар маҳаллий саноатга, жумладан Андижон халқ истеъмоли моллари саноат-савдо бирлашмаси ихтиёрига берилди. Бу бинолар ремонт ва реконструкция қилинмоқда. Марҳамат районидаги маданият уйи биноси ўрнида (клуб янги бинога кўчиб ўтган) тикувчилик цехи очилди. Цехда 150 дан зиёд хотин-қиз икки сменада иш бошлади. Бу ерда аёллар учун халатлар, чойшаблар, ёстиқ жилдлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Шу районда мактаблараро ўқув комбинатининг эски биноси ремонт қилиняпти. У ерда 200 ишчига мўлжалланган тикувчилик цехи очилади.

Лўнда қилиб айтганда, Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги Андижон областида яқин вақт ичида 1704 қўшимча иш жойи ташкил этади. Бу — йилига қўшимча 9,4 миллион сўмлик оммавий эҳтиёж молларини ишлаб чиқаришга имкон беради.

— Кўриниб турибдики, мўлжал катта. Бу даражадаги катта ишни область ўз имконияти билангина адо эта оладими?

— Программада кўзда тутилган ишлар кенг кўламли. Буни областимиз, республикамизнинг ўзигина ҳал эта олмайди. Биз билан ҳамкорлик қилаётган қардошларимиздан ҳам умидимиз катта. Бироқ ҳамма иш силлиқ кўчаётгани йўқ. Иттифоқ идоралари маҳаллий саноатга 733 та янги тикув машинаси, 150 та трикотаж машинаси юборишни ваъда қилган эдилар. СССР халқ депутатларининг неча марта эслатишлари ва сўровларига қарамай, бу машиналардан ҳануз дарак йўқ.

— Эндиликда қишлоқ саноати сўзи истеъмолга сингиб кетди. Сиз буни қандай шарҳлашингиз мумкин?

— Буни шарҳлаб ўтиришга ҳожат йўқ. Бу ҳаёт, тараққиёт тақозоси. Қишлоқда деҳқон истиқомат қилади, шаҳарда эса ишчи яшайди, деб энди чегара қўйиб бўлмайди. Қишлоқда саноат бўлишининг ўзи озлик қилади, Қишлоқ жойларда кичик корхона ва цехлар тармоғини кенгайтириб бориш ҳозирги ҳаёт тарзимиз таркибий қисмига айланиши лозим.

Шунга кўра, келгусида қишлоқ саноатини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилади. 1990—1991 йилларда қишлоқда 3 та консерва заводи, ширинлик ишлаб чиқарадиган фабрика, пишиқ ғишт ва полимер ишлаб чиқарадиган 4 завод, сабзавот ва мева сақланадиган иншоотлар қурилади. Агросаноат комплексида 50 та кичик цех, теплицалар, мева ва сабзавот омборлари, оҳак, колбаса ишлаб чиқариш цехлари қуриб битказилади. Умуман, бу соҳа бўйича 44 миллион сўм маблағ сарфлаш ва йилига 50 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқариш назарда тутилмоқда. Шу объектлар қуриб битказилса, 6 минг кишини иш билан таъминлаш имконияти туғилади.

Суҳбатни «Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари Ж. ХОЛҚОСИМОВ, А. ҚУРОНБОЕВ ёзиб олди.

Ўзбекистон Компартияси аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини кўп меҳнат талаб қилувчи тармоқларни жадал ривожлантириш, ишлаб турган корхоналар иши сменадорлигини ошириш, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасини, кичик ва ўртача корхоналар тармоқларини, кичик шаҳарлар ва қишлоқ жойларда филиаллар ва цехларни жадал кенгайтириш, кооперативлар ва якка тартибдаги меҳнат фаолиятини ривожлантириш, касаначилик ва меҳнатни ташкил этишнинг бошқа шаклларини кенгайтириш ҳисобига ҳал қилиш зарур, деб ҳисоблайди. Ҳар бир район марказида кўп соҳали кооператив саноат комбинатлари ташкил этиш, халқ ҳунармандчилигини ва косибчилик-ҳунармандчиликни замонавий техника негизида тиклаш ва ривожлантиришни таъминлаш керак.

(ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ САЙЛОВОЛДИ ҲАРАКАТ ДАСТУРИДАН)

Дунё овози

ЎЗБЕКИСТОН ДЕЛЕГАЦИЯСИ БАЛИ ОРОЛИДА

ДЕНПАСАР, (Бали ороли), 22 январь. ТАСС мухбири Алексей Петров хабар қилади: СССР Олий Совети Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раи[и] М. И. Иброҳимовнинг Индонезияга ташрифи давом этмоқда.

У мамлакат бўйлаб сафар қилган чоғида қадимий ноёб маданият маркази, халқ санъати жуда бой анъаналарининг хазинаси Бали оролига борди.

Ўзбекистонлик меҳмонлар оролнинг асосий муқаддас қадамжоси ва юз минглаб балиликлар зиёрат қиладиган Бесаких ибодатхоналари билан танишдилар. Бу ибодатхоналар қадим замонларда бунёд этилган. Юксакликка бўй чўзган Бесаких ибодатхоналарининг кўп босқичли гранит зиналари оролдаги энг катта Гунунг Агунг вулқонининг булутларга туташган чўққиси билан, Бали худолар макони билан биргаликда ажойиб манзара кашф этади. Диний ақидаларга кўра, бу ерда бепоён Бали дахмаларининг барча худолари ўз кенгашларига йиғиладилар.

Мезбонлар меҳмонларни халқ рақслари билан, шоду хуррамлик билан кутиб олдилар, уларнинг устахоналарга ва машҳур Бали ороли усталари — ёғоч ва фил суяги ўймакорлари, кумушга нақш солувчилар, рассомлар ҳамда тош йўнарларнинг асарлари кўргазмасига боришларини ташкил этишди.

Бали оролига сафарини тугатган Ўзбекистон ССР делегацияси бугун Суматра оролига жўнаб кетди.

М. И. Иброҳимов шу куниёқ шимолий Суматра вилоятининг маъмурий маркази бўлган Меъдан шаҳрига келди. Аэропортда уни вилоят губернатори Р. И. Сирегар, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ЭС-ҲУШНИ ЙИҒИБ ОЛИШ КЕРАК

Чет эллардаги оммавий ахборот воситалари совет раҳбарияти Озарбайжон билан Арманистон ўртасидаги миллатлараро можарони тўхтатиш учун кўрган қатъий чораларни батафсил шарҳламоқдалар.

✦ АНГЛИЯ:
Ташқи ишлар ва ҳамдўстлик ишлари давлат министри У. Уолдгрйв, Би-Би-Си телекомпанияси мухбири билан суҳбатда Совет Закавказьесидаги аҳвол тўғрисида берилган саволга жавоб қайтариб, қуйидагиларни таъкидлади: Буюк Британия ҳукумати, мазкур регионда қонунчилик ва тартибни тиклаш учун кўрилган тадбирларни «оқилона ва зарур» тадбирлар, деб ҳисоблайди. Унинг фикрича, «фақат жамоалар ичидаги зиддиятлар туфайлигина икки республика ўртасида пайдо бўлган можарони бартараф этиш учун воситалар топиш мумкин».

✦ АҚШ:
АҚШ давлат департаменти расмий вакилининг баёнотида бундай дейилган: «Бокуда одамлар қурбон бўлгани муносабати билан чуқур таассуф билдирамиз. Биз яқин орада қон тўкиш тўхтатилади, деб умид қилмоқдамиз. Биз регион халқлари донолик ва босиқ вазминлик билан иш кўрадилар, деб умид қилмоқдамиз.

✦ ЯПОНИЯ:
Япония бош министри Т. Кайфу, журналистларнинг Бокуда фавқулодда ҳолат жорий этилишига ҳукуматнинг муносабати қандай, деб берган саволига жавоб қайтариб, бундай деди: «Бу тадбирлар оқибатида кўплаб одамлар қурбон бўлганлиги ачинарлидир. Инсон ҳаётини эъзозлаш керак. Аммо этник тўқнашувлар оқибатида бузилган тартибни тиклаш учун шундай қилиш зарур бўлиб қолди, деб ўйлайман».

(ТАСС).

ЖИВКОВ ҚАМОҚДА

СОФИЯ. БКП Марказий Комитетининг собиқ бош секретари, БХР Давлат кенгашининг собиқ раиси Т. Живков Болгария бош прокуратураси танлаган ҳибсга олиш чорасига мувофиқ, 19 январдан буён «махсус жиҳозланган объект»да қамоқда ушлаб турилибди.

Болгария телевидениеси шу ҳақда хабар берди. Бу ҳақда БХР ички ишлар министрининг топшириғига биноан хабар қилинди. Бундай топшириқ берилишига мамлакатнинг собиқ раҳбари София яқинидаги Бояна деган ерда жойлашган ўз дала ҳовлисида бамайлихотир яшаётганлиги тўғрисида тарқалган миш-мишлар сабаб бўлди.

Илгари хабар қилинганидек, миллий адоватни ва нафратни авж олдиришда, жамоат мулкини жуда катта миқдорда қонунга хилоф равишда ўзлаштириб олганликда ва хизмат мавқеидан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиб, жуда оғир жиноятлар қилганликда айбланаётган Т. Живков иши юзасидан прокуратура дастлабки тергов бошлаган.

Тузилган комиссия мамлакатнинг собиқ раҳбари, унинг оила аъзолари ва яқин кишилари қонунларни қўпол равишда бузганлиги юзасидан олиб борилган тергов материалларини яқин вақт ичида эълон қилади. Чет элда Т. Живковга ва унинг оиласига тегишли валюта счетлари ва уй-жойлар борлиги тўғрисидаги масала ҳам ўрганилмоқда.

ОЗАРБАЙЖОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БЮРОСИНИНГ МАЖЛИСИ

Озарбайжон Компартияси Марказий Комитети бюросининг 20 январь куни бўлган мажлисида республикада вужудга келган вазият қараб чиқилди. Партия комитетларининг эътибори кескинликнинг авж олишига йўл қўймаслик, республикадаги аҳволни нормаллаштириш борасида талаб этиладиган барча чора-тадбирларни кўришга қаратилди. Рўй берган воқеаларнинг сабабларини чуқур ва ҳар томонлама таҳлил этиш зарур деб топилди.

Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси одамлар қурбон бўлганликлари муносабати билан таъзия изҳор қилди. Республикада уч кунлик мотам эълон қилинди.

Ўртоқ А—Р. Х. Визиров Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари лавозимидан озод қилиниши муносабати билан бюро аъзолари — Озарбайжон Министрлар Советининг Раиси А. Н. Муталибов, республика Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Поляничко ўртоқларга Марказий Комитет бюроси ишига раҳбарлик қилиш юклатилди.

(ТАСС).

ПАРТИЯ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИ

ВИЛЬНЮС, 22 январь. (Эльта — ТАСС). Бу ерда КПСС ҳаракат дастурига амал қилувчи партия фаолларининг республика кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачевнинг, шунингдек КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари В. А. Медведев, Ю. Д. Маслюков ҳамда Марказий Комитет бошқа аъзоларининг Литвага ташрифи якунларини муҳокама қилдилар.

Кенгаш қатнашчилари М. С. Горбачевнинг республика партия фаоллари йиғилишида, шунингдек Литва ижодкор зиёлилари, меҳнатчилари вакиллари билан учрашувларда сўзлаган нутқларидаги қоида ва хулосаларни маъқуллаб, резолюция қабул қилдилар. Кенгаш қатнашчилари, дейилади резолюцияда, КПСС Марказий Комитетининг бўлажак Пленуми ЛКП XX съезди қарорларига принципиал баҳо бериб, Литва Компартияси муваққат Марказий Комитетининг КПСС сафлари бирлигини сақлаб қолишга қаратилган куч-ғайратларини қўллаб-қувватлашига умид қиладилар.

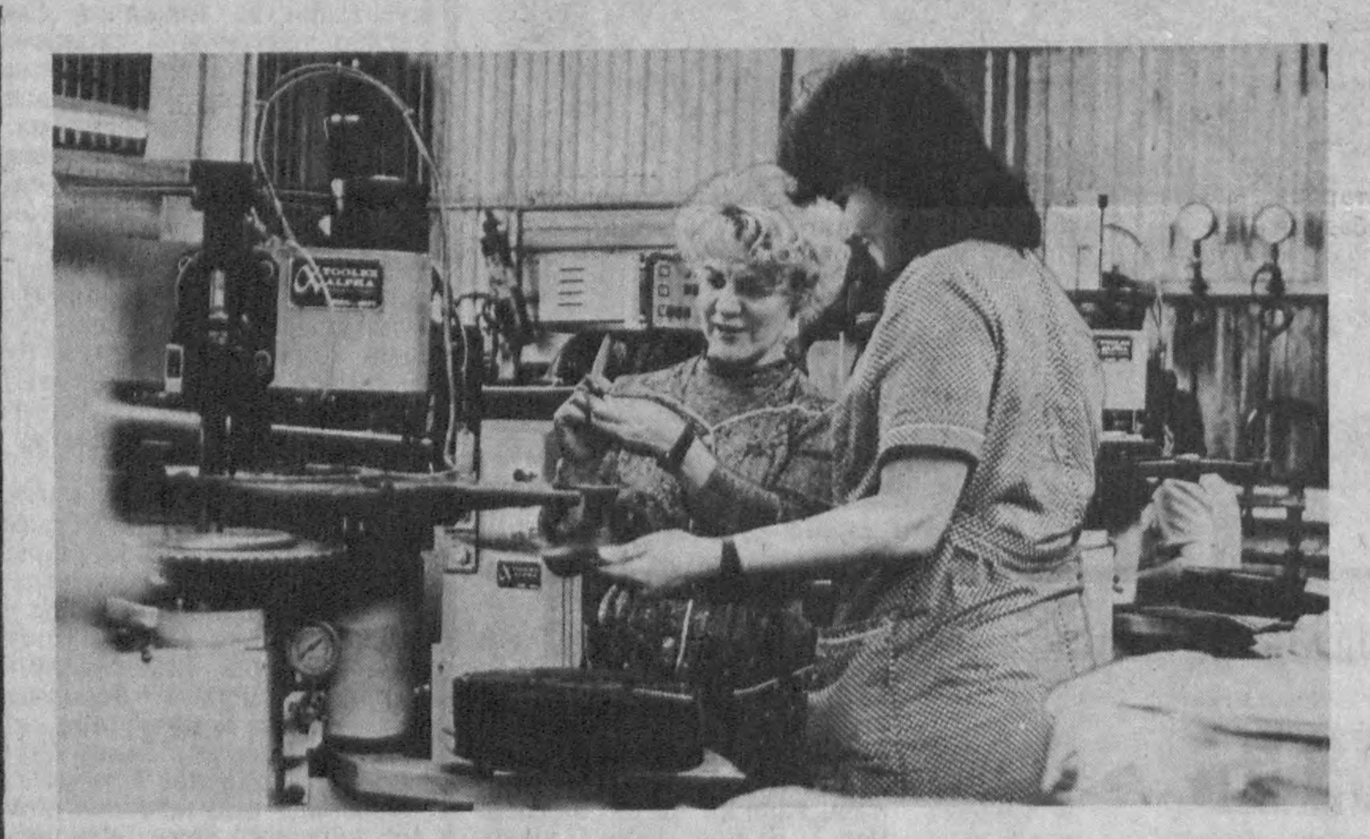

Мусиқа оқими

Тошкентдаги Т. Тошмуҳамедов номидаги грампластинкалар заводи йилига 18 миллион дона мусиқавий дискалар чиқармоқда. Бутуниттифоқ «Мелодия» фирмасининг йирик ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз маҳсулотлари билан Ўрта Осиё республикаларини, Сибирь ва Узоқ Шарқ ўлкаларини таъминламоқда. ГДР, ГФР, Англия ва Швецияда тайёрланган асбоб-ускуналарнинг ўрнатилиши, янги технология жорий этилиши туфайли маҳсулот тайёрлаш йилдан-йилга кўпаймоқда. Ўтган йили бу ерда янги усуллар қўллана бошланди. Савдо тармоқлари аҳоли талабларини ҳисобга олиб, корхонага буюртма беради. Коллектив эса шунга кўра маҳсулот ишлаб чиқаради. В. Высоцкий, А. Пугачёва, В. Леонтьев қўшиқлари ёзилган пластинкаларга ҳамда ўзбек композиторларининг асарлари ёзилган дискаларга буюртмалар ҳозирданоқ қабул қилинган.

Суратда: Пресслаш цехи катта технологи Л. Иванова ва пресслаш аппаратлари участкасининг бригадири Р. Каримова.

О. ЖУРАВЛЁВ сурати (ЎзТАГ).

ҚУЁШ ЎЛКАСИГА— ҚУЁШ ҲАРОРАТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАРИ ЭНЕРГИЯ ВА ЁҚИЛҒИНИНГ НОАНЪАНАВИЙ МАНБАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ МУАММОЛАРИНИ МУҲОКАМА ҚИЛДИ

Ажабланадиган ери шундаки, тугаб бораётган запасларимизни ёқамиз, битмас-туганмас табиат инъомларига беписанд қараймиз.

Бўлмаган гап дейсизми? Келинг, республикамизнинг ёқилғи-энергетика, балансига назар ташлайлик. Ангрен кўмир ҳавзасининг таги кўринай деб қолди; «зангори ёқилғи»ни юзлаб километр узоққа юборишга имкон берадиган Газли конларининг кучли босими пасайиб қолди; Фарғона водийсининг қачонлардир нефть билан ишлашга мослаштирилган заводлари Сибирдан келтирилаётган «қора олтин» ҳисобидан нафас олмоқда.

Айни вақтда тоғларимиз ва саҳроларимиз устида Ўрта Осиё қуёши бекорга нур сочиб турибди. Шамоллар эса шамол тегирмонини бекорга излашяпти... Уларнинг бу ерда қиладиган иши йўқ.

Геологлар, энергетиклар, физиклар, иқтисодчилар неча йиллардан бери шу ҳақда гапиришади... Ҳар ҳолда «бугунга етиб туради» деган фикрда бўлган ўз ҳамкасбларига нисбатан узоқни кўра оладиган кишилар ташвишга тушиб қолишган. Ҳақиқатан ҳам «запасларимиз «бугунга етади»... Лекин фарзандларимиз ва набираларимизгачи? Биз уларнинг ризқи-насибасини тортиб олаётганимиз йўқми? Очиғи, ўзимизнинг оёғимизга болта уряпмиз: кўмир, нефть ва газни шафқатсиз равишда истеъмол қиляпмиз, энергиянинг — энг қимматли хом ашёнинг бир қисмини чанг ва тўзонга айлантиряпмиз.

Техникавий ва иқтисодий баҳсларга сиёсатчилар — Олий Совет депутатларининг аралашишларига тўғри келди. Уч комиссия — фан ва техника, энергетика, транспорт ва алоқа комиссияларининг ҳамкорлиги ана шу муаммоларга ҳар томонлама назар ташлашга имкон берди. Комиссия аъзолари илмий-техникавий, иқтисодий жиҳатдан билимдонликларинигина эмас, айни вақтда бу ишнинг маънавий томондан чуқур тушунганликларини ҳам намойиш этдилар.

...Эҳтимол, кимгадир бу баҳслар мавзуга алоқаси йўқдек туюлгандир. Шундай бўлсада — ҳар гап орасида киловаттлар ва каллориялар тилга олинган йиғилишда шифокорнинг айтган сўзлари ҳаммада жуда чуқур таассурот қолдирди.

Бошқа нотиқлар кундалик ҳаётда биз кўникиб қолган ёқилғи манбалари қимматлашганлигидан ташқари, ниҳоятда камайиб кетаётганлигини далиллар билан жон куйдириб тушунтиришди. Шифокор эса меҳр-мурувват кўрсатишга, одамлар саломатлигини сақлашга чақирди: завод печларида, электростанцияларнинг ўтхоналарида, автомобиль моторларида энергия сарфи билан бир қаторда бошимизга тушаётган кўп офатларнинг манбалари ҳам бор. У шифокорлар чизиб тайёрлаган аянчли бир харита ҳақида гапириб берди. Ана шу харитада завод қувурларидан чиқаётган тутунлар билан ана шу тутунлар булутдек сузиб юрган даҳаларда яшовчи кишилар соғлиғи ўртасида, моторлардан чиқаётган заҳарли газлар билан кўчаларда кетаётган, транспортга тушган йўловчиларнинг соғлиғи ўртасида алоқа борлиги равшан акс эттирилган.

Демак, одатдаги энергия манбалари камайибгина қолаётгани йўқ, айни вақтда одамларни ҳам абгор қилмоқда... Тўғри, ҳамма бирдан ҳолдан кетаётгани, кўз юмаётгани йўқ! Зотан, ана шу тутунлар, чиқиндилар, заҳарли газлар эртага, бир йилдан кейин, келаси асрда туғиладиган зурриётларимизга тикилиб турибди: уларнинг оналари ва оталари заҳарли газ ва тўзонлар билан қопланган ҳавода нафас олмоқдалар. Шиш касалликлари мутахассиси бўлган шифокор шу хусусда огоҳлантирди. Лекин бу фикрни табобат соҳасининг исталган вакили — ҳатто ирсият билан шуғулланувчи шифокор ҳам айтиши мумкин: биз энди болаларимиз ва набираларимиз тақдири илиниб турган чегарага етиб келдик.

Биз энергия манбаларини фақат совураётганимиз йўқ, бунинг устига боқибеғам бўлиб қолганмиз. Ана шу нарса энергетика стратегиясида ўз аксини топди: нима қилибди, минерал ёнилғи тугаса атом қувватидан фойдаланамиз! Лекин бугунги кунда ким ҳам атом станцияси билан қўшни бўлишни орзу қиларди?

Доимий комиссиялар мажлисига шифокорнинг таклиф этилиши янгича фикрлашнинг кўриниши бўлди. Куни кеча бундай қилиш кимнинг ҳам хаёлига келарди, дейсиз. Ер ости бойликларимиз битмас-туганмас бўлганида ҳам, халқ саломатлигини ўйлаб ноанъанавий деб аталган энергия манбаларини ўрганиш керак бўлур эди. Чунки, уларнинг ҳаммаси, энг аввало, тоза манбалардир: қуёш, сув, иссиқ сувлар шу жумлага киради. Улар тоза ва ҳадҳудудсиз... Қабул қилинган атамага асосланадиган бўлсак, бу манбаларнинг ҳаммаси қайтадан пайдо бўлаверади.

Аммо муаммонинг бошқа қирралари ҳам бор. Республикамиз ўзининг энергетика қувватини ҳайратланарли суръатда оширган вақтлар ҳам бўлди: Лениннинг мамлакатни электрлаштириш планига мувофиқ республикамизнинг қалдирғоч Бўзсув ГЭСидан кейин жуда катта гидравлик ва иссиқлик станциялари бирин-кетин ишга туширилди. Бинобарин одатдаги манбаларга суянган ҳолда эришилиши мумкин бўлган маррага ҳам етиб келинди. Эҳтиёж эса тобора кўпайиб борар, эндиликда орқада қолаётганлигимиз ҳақида гапиришга тўғри келарди: бугун Ўзбекистонда киши бошига мамлакатдаги ўртача даражага нисбатан икки баравар кам электр энергияси тўғри келади.

Яқин истиқболга назар ташласак, бир нарсани тушуниб оламиз: янги станцияларга ҳар йили яна 15—18 миллион тонна кўмир ташиб келтириш талаб этилади. Бу эса миллиард-миллиард сўм пул туради. Сарф-харажатларнинг бир қисмини тежамкорлик эвазига қоплаганимизда ҳам, эртанги танқисликнинг олдини ололмаймиз. Олдимизда фақат битта — энергиянинг ноанъанавий манбаларидан фойдаланиш йўли қолади.

...Ноанъанавий деган атама унчалик аниқ эмас, бу билан «анъана» тушунчасининг ўзига соя ташлагандек бўламиз. Лекин ижод анъаналари деган гап ҳам борку! Ўрта Осиёда илк бор ташкил этилган обсерваторияларда дадил ғоялар, энергия манбаларини излаш борасидаги одатдан ташқари ёндашувлардан фойдаланишган эди; олимлар — Тошкент дорилфунунининг асосчилари ўз тадқиқотларини худди шу муаммоларга бағишлашган эди. Чинакам, самарали анъаналар шундай бошланганди.

Фанимиз қуёш ўлкаси шуҳратига монанд йўл тутиб, айниқса, «қуёш муаммолари» соҳасида илгарилаб кетди. Ўзбекистон Фанлар академиясининг институтларида, «Қуёш физикаси» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида, «Узгелиотехника» тармоқлараро илмий-техникавий марказда, конструкторлик бюролари ва лойиҳа институтларида махсус материаллар, асбоблар, қурилмалар яратилди. Республикамизда назарий тадқиқотлар, экспериментлар, тажриба намуналар даражасида қуёш энергетикаси, қуёш металлургияси, қуёш нури билан совутиш, қуёш ёрдамида сув таъминоти — ҳатто қуёш ошхонасига қадар бўлган энергиянинг таркибий қисмлари бор...

Хўш, нималар амалга оширилди? Очиғини айтайлик: «Гелиодуш» бундан юз йил муқаддам бўлганидек, ҳозир ҳам энг машҳур қуёш қурилмаси саналади. Кимдир бу ерда ўз диссертациясини ҳимоя қилди, муаллифлик гувоҳномасини олди, лекин уни «жорий этиш» ўша синалган йўлдан боряпти: бочка сувга тўлдирилиб, қуёш тиғига қўйилади, кимдир жаҳл билан эътироз билдиришини сезиб турибман. Фан-техника инқилоби даврида «Гелиодуш»га кўзгулар ҳамда турли-туман қувурчалар ўрнатилган... Лекин «Гелиобочка»га ҳозирча тенг келадигани йўқ.

Қуёш энергияси билан иситиладиган уйлар лойиҳалаштирилганлигини, мева қуритадиган қуёш қурилмаси, печь, холодильник, кондиционер, сув кўтариб берадиган қуёш қурилмаси, Стирлинг двигатели сингари қуёш қурилмаларининг бутун бир туркуми яратилганлигини ҳам эслатишлари мумкин...

Хўш, бу қурилмалар қаерда ўзи? Улар асосан тажриба майдонларида ишлатилади. Камдан-кам саноат намуналари эса бой берган имкониятларимизни эсга солиб, кишини хафа қилади. Энди бир таққослаб кўринг: Ўзбекистонда ўн икки минг квадрат метр сувни қуёш нури билан иситадиган қурилма бор, Туркманистонда эса бундай қурилмалар 1,5 миллионтани ташкил этади. Қаранг, 125 баравар кўп-а! Қўшниларимиз йилига 120 минг тонна биринчи навли ёқилғини тежаб қолишмоқда. Республикамиз узум ва бошқа меваларни қуритиш бўйича Грузия, Краснодар ўлкаси, Ростов областидан олти-саккиз баравар орқада қолмоқда. Нариманов шаҳридаги район қозонхонасига ўрнатилган қўшимча гелиоқурилмани кўриб қувонамиз. Лекин шундай қурилмалар бизда қанча бор экан?..

Фаннинг хизматларини муносиб тақдирлаган ҳолда, ҳамма ишланмалар ҳам ҳали жорий этилиши учун етилмаганлигини айтиб ўтишимиз жоиз бўлур эди. Бунинг устига фанимизнинг ўзи ўз ютуқларини рўёбга чиқариш учун тўла имкониятга эга эмас. Туб тадқиқотлардан амалий ишларга, лойиҳалаш ва конструкциялашга ўтиш занжирасида мақбул мутаносибликлар топилганича йўқ.

Ана шу бўғиннинг бошқа занжираларига ҳам айтадиган гапларимиз бор. ТашЗНИИЭП «Қуёш посёлкаси» ҳужжатларини тайёрлашни кечиктириб юборди. Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети эса уй-жойларни иссиқ ва совуқ ҳаво билан таъминлашнинг бир бутун системаси шароитини яратмади. Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги Жиззах шаҳридаги қозонхонага қўшимча экспериментал гелиоқурилмани ўрнатгани йўқ. Ўтган йили 400 минг квадрат метр қуёш қурилмаларини ишга тушириш, 253 минг тонна ёқилғини тежаб қолиш режалаштирилган эди. Ана шу ишга алоқадор 32 та идоранинг атиги 5 таси белгиланган ҳажмларнинг... уч фоизи миқдорида тегишли шартномаларни тузди.

Ишлаб чиқариш ҳам жуда орқада қолган. Бухоро гелиоаппаратлар заводи, бошқа корхоналар бир қанча буюмларни ишлаб чиқаришдан бош тортди. Ҳатто оддий ишланмалар ҳам кўпайтирилмаяпти. Ёки ўз уйимизда тан олинмаяпти. Масалан, Ўзбекистонда яратилган қуёш нури билан даво-

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. Ленин йўли районидаги В. И. Ленин номли совхоз-техникумнинг иқтисодиёти йилдан-йилга самарали якунланмоқда, айниқса қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил олинмоқда. Хўш, бунинг сири нимада!

Энг аввало, бу ерда мутахассисларнинг малакалилиги, қолаверса янги кадрлар тайёрлаш масаласи тўғри ҳал қилинганлиги натижасидир. Биргина ўтган йил совхоз-техникумда 700 нафар қишлоқ хўжалиги мутахассиси тайёрланди.

Суратда: совхоз-техникум ўқитувчиси Холмўмин Ғаниев машғулот пайтида.

Р. ШАГАЕВ ва И. ХЎЖАЕВ сурати. (ЎзТАГ).

Пахтачилик муаммолари

НАВНИ ЎЗИНГИЗ ТАНЛАНГ

АН—Ўзбекистон—3 нави ўсимликлар экспериментал биологияси институти олимлари Неъматулла Фақиров ва ушбу мақола муаллифи томонидан ғўзанинг Ф—108 ва АН—Ўзбекистон—2 навларининг табиий чатишишидан узоқ йиллик якка танлаш усули асосида яратилган. Хўш, унинг бошқа навлардан афзалликлари нималардан иборат?

Биринчидан, у 108—Ф ва Тошкент—1 ғўза навларига қараганда 7—10 кун эрта очилади ва бу жараён 10—15 кун илгари тугайди. Бу эса ҳосилнинг аксарият қисмини I ва II сортларга сотишга шароит яратади.

Иккинчидан, бир дона кўракдаги пахтанинг вазни бошқа қатор навларга қараганда 1—1,5 грамм ортиқдир. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, бу ҳосилдорликни ошириш учун қўшимча маблағ сарфлашга чек қўяди.

Учинчидан, 108—Ф ва Тошкент—1 навлари 80—90 процент вильт билан касалланган майдонларда бу навнинг касалланиш кўрсаткичи 30—40 процентни ташкил қилади.

Шунингдек, АН—Ўзбекистон—3 навининг бир тоннаси биринчи зонада 910 сўм туради. Шу сабабли биринчи зонага эга бўлган ҳамма хўжаликлар бу навни кенг қўллашлари мумкин. Негаки ўрта толали навларга қараганда унга ўртача 40 сўмдан 130 сўмгача ортиқча ҳақ тўланади. Нормадан 15—20 процент кам суғорилиши уни қумли, тошли адир ерларда ҳам экишга имкон яратади. Бу нав хусусиятларининг яна бир томони шундаки, дефолиация даврига қадар асосий баргининг 50—60 процентини табиий ҳолда тўкади. Демак, мавжуд дефолиантларни ярим нормада ишлатиш мумкин. 1988 йилни деҳқонлар ҳанузгача пахта йили деб аташади. Дарҳақиқат, республикамиз бўйича ўтган йили ниҳоятда юқори ҳосил етиштирилди. Айниқса АН—Ўзбекистон—3 ғўза навини экқан хўжаликларнинг аксарияти давлат планларини ортиғи билан адо этдилар. Тўғри, планларни бажаролмаган хўжаликлар ҳам бўлди. Самарқанд областидан иккита, Наманган областидан битта уруғчилик хўжалиги план тўлмаслиги ва вильт касаллигига чалинганлиги натижасида бу навни экишни тўхтатди.

Хўш, айб кимда? Навдами ёки деҳқонда? Навнинг агротехника талаблари тўла бажарилмаган, натижада ғўзалар вильт билан кўпроқ касалланган.

Пайариқ районидаги «Ленинград» колхозидан яқинда институтимизга хат келди. Мактубни хўжалик бош агрономи Абдулла Муҳаммадов йўллабди. «Биз бултур ҳам, бу йил ҳам АН—Ўзбекистон—3 навини экиб доғда қолмадик, — дейилади унда. — Планни 19 октябрдаёқ бажардик. Ҳосилдорлик юқори бўлди...».

Шундай қилиб, ўтган йилда республикамиз бўйича АН—Ўзбекистон—3 нави 16 минг гектарга экилган эди. Аммо эртанги кун учун замин тайёрлайдиган бирорта ҳам уруғчилик хўжалиги йўқ. Унинг юқорида тилга олинган хислатларини ҳисобга олиб, келгуси йили Косонсой районидаги «Коммуна» колхози ҳудудида уруғчилик хўжалиги очилса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Шунингдек, Хоразм, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистон АССРда ҳам уруғчилик хўжаликлари бунёд этиш вақти келди. Негаки, бу уларнинг иқтисодини юксалтиришда, ҳар йили 200—300 минг сўм миқдорда қўшимча даромад қилишларида муҳим роль ўйнайди.

Яна бир нарсани айтиб ўтиш керак. Бу навни экқан хўжаликлар асосан 2-сортга пахта топширганлар. Шу туфайли уларнинг айримлари 1-сорт пахта берадиган ғўза навини қидиришлари, шубҳасиз. Аммо бир нарсани эсда тутишимиз керак. Навнинг толаси қанчалик сифатли ва майин бўлса, у 1-сортни шунчалик кам беради. Масалан, АН—Ўзбекистон—3, Самарқанд—3, Қизилравот, С—6524, 175—Ф навларининг толаси ўта майин.

Енгил саноатнинг ҳам бу навларга қўйган талаби юқори. Яъни, 1-сорт толанинг пишиқлиги 4,4 ёки 4,5 грамм-қувват бўлиши керак. Натижа эса маълум. Хўжалик иқтисодий жиҳатдан катта зарар кўради. Шу сабабли республика раҳбарияти, Агросаноат давлат комитети, пахтачилик билан шуғулланаётган барча мутахассислар СССР Енгил саноати министрлигидан толанинг пишиқлик нормасини 4,3—4,2 га туширишни талаб қилишлари керак.

Шу ўринда айтиш лозим бўлган яна бир гап бор. С—4880, Андижон—60, Тошкент—1 навлари 6—7 типга мойил бўлиб, асосан 1-сорт пахта беради. Аммо уларга тўланадиган ҳақ кам, яъни АН—Ўзбекистон—3, Қизилравот, Самарқанд—3, 175—Ф навларининг 2-сортига тўланадиган пул юқоридаги навларнинг 1-сорти учун бериладиган ҳақдан ортиқдир. Шу боис ҳар бир хўжалик ўз шароитига қараб истиқболли навни танлаши керак.

Яна бир янгилик. Биз юқоридаги сермаҳсул навдан ташқари АН—Ўзбекистон—4 навини ҳам яратдик. Бу нав ҳақида кейинроқ батафсил тўхталиш ниятимиз бор.

Хуллас, янги нав яратилди, тажрибада синаб кўрилмоқда. Хулосалар қувончли. Аммо бу бизнинг изланишларимиз ниҳоясига етди, деган гап эмас. Пахтакорларимизнинг оғирини енгил, мушкулини осон қилиш йўлидан бундан кейин ҳам тинимсиз изланишимиз, барча куч-қувват ва имкониятларимизни ишга солишимиз, шубҳасиз.

Э. ОДИЛХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимликлар эксперементал биологияси институтининг катта илмий ходими, биология фанлари номзоди.

ЯНГИ КОНЛАРНИ ИЗЛАБ

Орол денгизининг ғарбий соҳилидаги «Мурун» деган яйдоқ жойда табиий газ отилиб чиқа бошлади. Қорақалпоғистон нефть ва газ қидириш экспедициясининг коллективи ўтган йил программасини ана шундай муваффақиятли иш билан якунлади. Устюрт ва Жанубий Оролбўйини қамраб олувчи кенг территорияда бурғиланган жами чуқурлиги 31 минг метрлик қудуқлар орқада қолди. Тўғри, ер қаърини қидирувчилар ўз топилмаларидан хурсанд бўлиб, дўппиларини осмонга отишга шошилишмаяпти. Ёқилғи запаслари ҳажмини аниқлашда хатога йўл қўймаслик учун қидирув ишлари давом эттирилмоқда. Чинакамига катта манбадан дарак берувчи кучли газ оқими чиққанидагина янги кон ҳақида гапириш мумкин бўлади. Газ запаслари ҳажмини аниқ белгилаш учун қўшимча қудуқлар бурғиланади. Ҳозирча эса олинган маълумотлар лабораторияларда синчиклаб ўрганилмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИнинг сайловолди Ҳаракат дастурида жумҳуриятимиз ижтимоий ҳаётининг ҳамма жабҳаларидаги масалалар чуқур таҳлил этилиб, ҳал бўлмаган барча муаммоларга халқ эътибори қаратилган, юз берган мураккабликларга одил ва холис таъриф берилган. Демак, жумҳуриятимизда амалга оша бошлаган қайта қуриш, энг аввало, ҳаммамизнинг босиб ўтган йўлга, кундалик ҳаётга, истиқболга янгича тафаккур асосида ёндашишимизга, борингки, ҳар биримизни «қайта қуриш — бу менинг шахсий ишим», деб айтишимизга асос беради. Ҳаракат дастурида жумладан шундай сатрлар бор:

«Ўзбекистон Компартияси оналик ва болаликни ҳимоя қилишни, ҳар бир бола соғлом ва уйғун ўсиши учун барча шарт-шароитларни яратишни ўзининг маънавий бурчи деб ҳисоблайди...»

Демак, Марказий Комитетимиз ҳал қилиниши шарт бўлган, кўпроқ эътибор берилиши зарур бўлган муаммолардан бири — боланинг уйғун ўсиши — яъни педагог-руҳиятшуносларнинг ибораси билан айтсак — бола шахсининг гармоник ривожланишини таъминлашни ўз оталиғига олмоқда. **«Ҳамма яхши нарсалар — болаларга»**, деб эълон қилинган мамлакатда яшаб келяпмиз. Кўпчилик даъватларимиз қоғозда қолиб кетгани каби бу олижаноб шиор ҳам, афсуски, тилдан-тилга ўтиб келаверган. Аслида ҳамма яхши нарсаларни ўзимиз ўзлаштириб, ортганини болаларга берсак берганмиз, бермасак бермай қўя қолганмиз. Болалар — келажагимиз, деб ўзимизни юпатиб, болалик бугунги кунимиз, бугунги реаллик эканлигини кўп жиҳатдан унутиб қўйганмиз. Жамият ахлоқида юз берган бугунги бузилишлар, маънавий қашшоқлик, жиноятнинг авж олиб бориши, сиёсий ва иқтисодий ҳаётимиздаги танглик, илм-фан инқилоби самараларидан унумли фойдаланмаслик, хуллас, аянчли ҳолатларнинг юзага келишининг асосий сабабларидан бири — болаларга, улар шахсини ҳар томонлама уйғун шакллантириш ва ривожлантиришга беларволигимиз бўлди.

Демак, Марказий Комитетимиз ғоят долзарб муаммоларни ўртага қўймоқда. Уйғун ривожланган шахсларни вояга етказишда бадиий ва эстетик тарбия — ҳал қилувчи омил. Бадиий тарбия, маълумки, асосан бадиий асарлар орқали камол топади.

Хўш, шундай экан, жумҳуриятимизнинг салкам етти миллионли бетоқат ўқувчи-ёшларининг бадиий-эстетик тарбияси қай аҳволда? Йилига юз бераётган салкам юз минг жиноятнинг етмиш процентини ёши ўттизгача бўлган ўсмирлар ва ёшлар содир этаётган экан, ўсмирлар ўртасида жиноят кун сайин эмас, соат сайин ўсиб бораётган экан, хўш, буларнинг сабабини қаердан ахтариш керак? Сабаби кўп, албатта. Ҳуқуқшунослар ҳуқуқ тарғиботининг йўқлигидан, дейди, иқтисодчилар 9 миллиондан ортиқ ҳамюртимиз камбағаллашиб қолганидан, дейди. Унисидаям, бунисидаям ҳақиқат бор, албатта. Лекин ҳар бир ҳаракатнинг асосида ахлоқ ёки аҳлоқсизлик ётади. Бадиий ва эстетик тарбияси чала бўлган ёшни ахлоқи мукаммал, дея олмаймиз. Ўқимишли, маданиятли, ахлоқли ёш йигит жиноятга қўл урмайди. Жиноят — жаҳолат кўринишларидан бири.

Жумҳуриятимизда иккита ўсмирлар лагери, битта ҳаётнинг мураккаб зарбаларидан сақлаш ва ривожлантиришдан иборатдир. Болалар адабиётимиз худди ана шу йўналишда анча-мунча ишлар қилмоқда, буни мамнуният билан таъкидлаш керак. Ютуқларимиздан ҳам кўз юммаймиз, лекин пакана ёки найновлигингни Дон Кихотлар даврасига кирганингда биласан, киши. Ҳақиқат қиёсланганда яққолроқ кўринади. Узоқ йиллар давомида телестудияда «Шоирлар бо-

Ҳаёт ва адабиёт

БОЛ ТЎЛА КЎЗА—БОЛА...

балоғатга етмаган қизлар тарбияхонаси ишлаб турибди. Минглаб ўсмирларнинг тақдири ана шу ғамхоналарда ҳал бўляпти. Оҳ-воҳга тўлган бу гўшаларда олиб борган кузатишларимдан шу хулосага келдимки, бу ердаги истиқболига қора доғ туша бошлаган ёшларнинг аксарияти бадиий асар ўқимаган, эстетик тарбия нима эканлигини ҳис этмасдан катта бўлган.

Яқинда ёзувчи Тоҳир Маликнинг «Алвидо, болалик» номли йиғлаб ёзилган қиссаси чоп этилди. «Йиғлаб ёзилган» деган иборани атайлаб ишлатдим. Асарнинг «Ўн гулидан бир гули очилмаган» ёш қаҳрамонлари тушиб қолган оғир, ночор шароит муаллифни куюнтирмаслиги мумкин эмас эди. Муаллиф изтиробга тушмаганда социал муҳитнинг айбдорлари ҳақида бунчалик безовта сатрларни бита олмасди. Қани, энди, тарбиядаги, хусусан бола тарбиясидаги ижтимоий иллатни бадиий таҳлил қилиб берувчи, яъни, ўзимизнинг кимлигимизни ўзимизга кўрсатиб берувчи бундай асарлардан ўнлаб, юзлаб яратилса! Достоевский тўғри айтган! Ҳар қандай жиноятда, томчида қуёш акс этганидек, жамиятнинг ҳолати акс этади.

Хўш, Марказий Комитетимиз олдимизга қўяётган «боланикнинг гармоник ривожланишини таъминлашдек» шарафли вазифада бизнинг, яъни болалар ёзувчиларининг иштироки қандай бўлиши керак, бу мураккаб вазифани бажаришга бугунги болалар адабиётимиз тайёрми, кучи етарлими, имконияти қай даражада, умуман, болалар адабиётининг бугунги бош вазифаси нималардан иборат бўлиши керак?

Бола туғилганда табиатнинг ўзидек пок ва маъсум руҳида ҳақиқат, адолат, эзгулик туйғуси жамулжам бўлади, деб таъкидлайди. буюк Лев Толстой. Бизнингча, болалар адабиётининг бош вазифаси бола руҳида зоҳир бўлган ана шу ҳақиқат, адолат, эзгуликни лаларга», «Ёзувчилар болаларга» ойнасўзи остида кўрсатув олиб бордим. Саксонга яқин ёзувчи билан мулоқотда бўлдим, баҳоли қудратли ижодларини ўргандим ва иттифоқ, жаҳон болалар адабиёти билан таққослаш имкониятига эга бўлдим.

Энг аввало, шуни айтиш керакки, бизнинг болалар ва ўсмирларимиз иттифоқдаги тенгқурларига нисбатан бадиий ва оммавий асарлар билан кам, чидаб бўлмайдиган даражада кам таъминланмоқда. Болтиқбўйи республикалари бола бошига 7—9 тадан, Белоруссия, Украина республикалари 5-6 тадан китоб чоп этаётган бир пайтда, биз бор-йўғи биттадан китоб нашр этяпмиз. Иттифоқ миқёсида ҳар бир бола ёки ўсмирга 3 сўмликдан китоб сотилаётган бир вақтда, кўпчилик районларимизда бола бошига 15-20 тийинлик китоб сотяпмиз, холос. Айтмоқчиманки, бизнинг болаларимиз бошқа регионларда яшаётган тенгқурларига нисбатан бадиий асарларни 6-8 баробар кам ўқишмоқда.

Яна бир аянчли аҳволимиз — жанр қашшоқлигидир. Адабиётнинг бойлиги ва ривожи, энг аввало, жанр ранг-баранглигида кўринади. Жанр ранг-баранглиги турли хил фикрлар айтишга имкон яратади. Насримизда бир-бирини такрорловчи, руҳан ва маънавий жиҳатдан китобхон савиясидан ҳам пастроқ адабий қаҳрамонлар кўпайиб боряпти. Шеъриятимиз мавзу жиҳатидан торая бошлаганига анча йиллар бўлиб қолди. Тўғри, Анвар Обиджон, Турсунбой Адашбоев, Ҳамза Имонбердиев ва бошқалар болалар шеъриятининг пасая бошлаган пилигини анча кўтариб қўйишгандек бўлди. Лекин кибернетика, фан-техника асри бўлган замонамиз болалар шеъриятидан ҳам янгича фикрлаш, янгича талқинни кескин талаб қилиб турибди. Янгича лирик қаҳрамон юзага келишини исташяпти.

Биз бола маънавий дунёсини бойитадиган, яъни шахс камолини таъминловчи кенг имконият-оммавий адабиётдан деярли фойдаланмаймиз. Бу жанр қардош ўлкаларда тезлик билан ўсиб бормоқда. Болтиқбўйи жумҳуриятларида болалар учун чоп этилаётган 7-9 китобдан камида 5 таси қизиқарли физика, қизиқарли химия, устачилик, оила арифметикаси, тарихий воқеалар, ажойиб кишилар ҳаёти туркумларида, саргузашт жанрларида яратилмоқда. «Ёш гвардия», «Юлдузча» нашриётларининг 1990 йилга мўлжалланган нашрлар рўйхатига бир кўз ташланг, жанр кўлами тор, фақат назм ва насрдангина иборат.

Худди шу ўринда ҳамкасбларимга эътироз билдирмоқчиман. Кўпчилигимиз ўз китобхонларимиз эҳтиёжларидан ортда қолиб кетяпмиз. Давримиз кибернетика, компьютерлар, фан-техника даври эканлигини вақтида ҳис қилолмадик. Ёш авлод тафаккурини шу соҳаларга буриш зарурлигини ўйлаб кўрмадик. Бир-иккита мисол келтирай: Дунёда мингдан ортиқ оллолоидлар топилган. Шулардан 170 таси ўзбек олимлари номи билан боғлиқ эканлиги маълум бўлгач, атоқли олим Собир Юнусов ҳақида болаларбоп қизиқарли асар ёзиб беришларини сўраб ўнлаб болалар ёзувчиларига мурожаат қилинди. «Йўқ, мен химияни билмайман» деган жавоб олинди. Ёзувчи Ўлмас Умарбеков ташаббуси билан «Ўзбекистон ҳайвонот олами», «Ўзбекистон мевалари», «Ўзбекистон гуллари» номли китоблар яратишга келишилди. Афсус, минг афсуски, биронта болалар ёзувчиси шу ишга ҳисса қўшай, деб отилиб чиқмади. «Мен табиатни яхши билмайман» деган баҳонада ўзларини четга олишди.

Бугунги болалар адабиётимизда ўнлаб муаммолар йиғилиб, уни танг аҳволга тушириб қўйган. Чоп этилаётган китобларнинг сифатсизлиги, эстетик дид билан безатилмаганлиги, китоб тарғиботининг сусайиб кетганлиги, оила китобхонлиги сўниб бораётганлиги, йилига бир марта ўтадиган «Китоб ҳафталиги»га партия, совет ходимларининг деярли фаол иштирок этмаслиги буларнинг ҳаммаси охир-оқибатда бола шахси шаклланишида, яъни унинг гармоник ривожланишида салбий роль ўйнаётганлиги энди ҳаммамизга маълум.

Болани Европа файласуфлари кўзачага ўхшатишади, тарбия эса унинг ичига қуйилган шарбатдир, шарбат бемаза бўлса айб кўзачада эмас, дейдилар. Демак шарбат сифатини шарбат тайёрловчининг санъати ва фидойи меҳнати таъминлайди. Бугунги болалар икки мингинчи йилларнинг гражданларидир. Уларнинг камолоти — бугунги тарбия сифатига боғлиқ.

Худойберди ТЎХТАБОЕВ,
Ўзбекистон ССР Ҳамза номидаги Давлат мукофоти лауреати.

...лаш қурилмасидан асосан Қозоғистонда фойдаланишмоқда. Баъзан эса, яхши фикр ва ғояларга аҳамият берилмайди, инкор этилади. Коллекторлар билан ҳам шундай ҳодиса рўй берди: коллекторларнинг конструкцияси маромига етказилмаган, улардан фойдаланиш самараси ҳам яхши эмас, бунинг устига, энергияни бир кеча-кундузда ёки узоқ муддат давомида тўплаш учун имконият яратилмаган.

Бу ўринда Давлат план комитети ва Моддий-техника таъминоти давлат комитетининг уқувсизлигини, заводларнинг интизомсизлигини эслатиб ўтиш мумкин. Ишбилармон кишиларимиз ўз касбларининг сирини ўргандилар ва ишни ўз вақтида бажарадиган бўлдилар, дейлик. Ишлар юришиб кетсин учун, рағбатлантириш омиллари ҳақида ҳам ғамхўрлик қилиш керак. Лекин бетонни қуёш энергияси билан ишлашга нима сабабдан бунчалик тез ғайрат билан киришдилар? Чунки, бу ишда мураккаб техниканинг ҳожати йўқ эди, энг муҳими, нақд фойда келиши кўриниб турарди.

Зотан, кўпинча бошланган иш тезда фойда келтирмайди. Хўжалик ҳисоби шароитларида қандай йўл тутиш керак? Иқтисодий омилларни ишга солиш зарур!

Бугунги кунда қуёш электростанцияси бир киловатт қуввати, кўмир, кора мой, газда ишлайдиган станцияга нисбатан қиммат тураді. Бунинг устига қуёш электростанциясидан фойдаланиш ҳозирча қиммат кўриниши мумкин. Ҳа «ҳозирча» деяпмиз. Бугунги кунда талайгина шахталар қазиб олган кўмирларидан келадиган фойдага қараганда анча кўп сарф-харажат қилишмоқда. Минерал ёнилғи нархи аслида бўладиган сарф-харажатларга яқинлаштирилса, энергиянинг бошқа манбалари фойдали бўлиши мумкиндир. Мамлакатимиздаги энг йирик Хоразм қуёш электростанцияси лойиҳасига тузатишлар киритишни тезлаштириш ана шу мақсадга жавоб берган бўлур эди. У эса энергиянинггина эмас, янги ечимларнинг ҳам ҳаракатга келтирувчи кучга айланади.

Шу билан бир қаторда кичик қуёш электростанцияларини такомиллаштириш керак. Бунда фақат иқтисодий нафнигина кўзлаш керак эмас: ҳозирча чўл ва тоғлардаги ўнлаб қишлоқлар, кон қидирувчилар ишлайдиган ерлар, илмий экспедициялар, кўчманчи чўпонларнинг ўтовлари ялписига электр нури билан таъминланганича йўқ. Энди ўзингиз айтинг: олис қишлоқларни қандай нархда бўлса ҳам қуёш станцияси билан таъминлаш адолатли бўлмайдими? Нархи қандай бўлмасин, уни ўрнатиш мақбул кўринади. Бунда катта қувватли линияларни ўрнатиш ёки ёнилғи олиб кетишга кетадиган сарф-харажатларни иқтисод қилиш ҳисобга олинса, ҳаммаси равшан бўлади.

Шамол ва гидравлика станциялари қуёш электростанциялари билан рақобат қилиши мумкин. Балки бундай рақобатнинг кераги йўқдир? Қуёш, сув, шамол бир мақсад йўлида хизмат қилса яхши эмасми!

Яна киши кўнглида аламли туйғулар пайдо бўлади... Тахминан чорак аср илгари Тошкент электротехника алоқа институтида энергия турли манбаларининг уйғунлиги тадқиқ этилганди. Олимлар республикамиз харитасига қуёш-шамол энергетикасининг истиқболли нуқталарини қайд этишганди. Мажлисда буни эсга олмадилар...

БИНОБАРИН, ана шу ишнинг рўёбга чиқарилиши энг катта юмушларимиздан бири — Қорақалпоғистон, Хоразм, Бухоро, Фарғона водийсидаги сув билан таъминланмаган 4,6 миллион гектар яйловни ишга солиш имконини берган бўлур эди. Яна бир нарса ҳақида тўхтаб ўтмоқчиман: мелиорациялаштирилган икки миллион гектар ернинг ер ости сувларини камайтириш лозим. Зотан, иш асосан сув чиқариб берадиган минглаб қурилмалар учун энергия манбаларига бориб тақалмоқда. Энергетика ва автоматика институти эса ўн йилдан бери шамол энергоқурилмасининг намунасини яратиб берганича йўқ...

Давлат план комитети билан «Узбекэнерго» гидроэнергетика имкониятларига етарли баҳо беришмади. Ўзбекистон дарёлари ва каналларида юз элликтадан кўпроқ «кичик» ва «катта» ГЭСларни қуриш мумкин. Бу ерда ҳар бир киловатт электр қуввати йирик станцияларга нисбатан қимматга тушиши маълум. Бинобарин, бундай электростанциялар ягона энергосистема линиялари етиб боролмайдиган ерларда пайдо бўлади. Келаси беш йилликда атиги учта кичик ГЭС қурилиши режалаштирилган.

Ҳақиқатан ҳам, «кенг кўламли» ишларга сажда қилиш кўпинча соғлом фикрлашга йўл қўймайди. Бухоро ва Қарши педагогика институтлари, вилоятлардаги бошқа олий ўқув юртларининг тадқиқотлари «катта фан» ҳақидаги суҳбатларнинг соясида қолиб кетди. Эртага унутиб юборган ишларимизни «қайтадан кашф этишга» тўғри келмасмикан? Бинобарин, эски фикрларимизгина эмас, балки янгиларини ҳам «унутиб» юбормоқдамиз. Ёки кишининг ҳоли-жонига қўймайдиган илтимос қилувчилар аҳволига тушиб қолмоқдамиз.

Шундай қилиб, Тошкент политехника институти ҳузуридаги «Иссиқлик насослари» марказининг ишланмалари табиат инъом этган миллион-миллион иссиқлик қувватларидан фойдаланишга умид туғдирмоқда. Бу ерда, жумладан, деҳқонларга ҳозиргина соғиб олинган сигирнинг... иссиқлигидан қандай фойдаланиш кераклигини ўргатишади. Бундан икки томонлама наф кўрилади: ҳам сут совутилади, ҳам иссиқликдан фойдаланилади. Лекин бу янгилик олимлар ва талабаларнинг ўзлари монтажчилар, пайвандчилар, слесарлар, экспедиторлар бўлиб ишлаган фермалардагина қўлланилди...

Энди «энергиянинг ноанъанавий манбалари» атамаси тўғрисида тўхталиб ўтамиз... Хўжалик ва илмий фаолият соҳасидаги тўрачилик пайхон қилган яхши ниятлар, режалар ҳақида гапириш ўринли эмасмикан? Зотан, автотранспортда табиий газдан, конденсатдан, сув-эмульсия аралашмаларидан фойдаланишнинг техникавий, иқтисодий, экологик асосларини ҳеч ким рад этмаган-ку! Ташкент автомобиль транспорти ва йўл қурилиш институтининг маълумотларига қараганда, фақат конденсатнинг ўзи республикамизга ҳар йили 35 миллион сўм фойда келтиради. Лекин биз, ҳозирча, олишимиз мумкин бўлган фойданинг тахминан 20 дан бир қисмигагина эга бўлмоқдамиз. Танг қоладиган жойи шу ердаки, Тошкент автомобиль транспорти ва йўл қурилиши институти яратган ихтиролар чет эл мамлакатларида ўзига йўл топиб олмоқда. Бу ихтиролар венгерлар, шведлар, японларни қувонтирмоқда... «Муқобил ҳаракатни» эса жуда кам кўряпмиз. Чет элларда анчадан бери қўлланилиб келаётган биогазни қайтадан фойдаланиш усуллари бизда тажриба босқичидаёқ тўхтаб қолди.

Энг яхши водород ёнилғини қўлланиш ҳам кишини бутунлай ҳайратга солади. Ҳолбуки, водород ёнилғиси кўп муаммоларни ҳал этиш калитидир: фойдаланилмайдиган қувватларни бир ерга жамлаш, моторларнинг юксак даражадаги самарадорлиги, мутлақо озодалик ана шу муаммолар қаторига киради. Энди ўз ортида бир парчагина булутни қолдириб кетаётган автомобиль, самолёт, ракетани кўз олдингизга келтиринг...

Буларнинг ҳаммаси яқин орада ҳақиқатга айланармикан? Пул ва материаллар етишмаслиги, тажриба ва ишлаб чиқариш асосларининг ожизлиги ҳақидаги баҳоналарни эшитиш мумкин. Лекин бу ярим ҳақиқатдир. Бошқа нарсалар ҳақида камроқ гапиришади. «Анъанавий» ва «ноанъанавий» манбаларнинг энг маъқул уйғунлиги борасида аниқ бир тушунча йўқлигини айтишади. Электроника, кимё, машинасозлик, рангли металлургия соҳаларининг куч-ғайратларини бирлаштирувчи режалар тузилмаганлигини рўкач қилиб кўрсатишади. Ўзбекистон Фанлар академиясининг 2,5 мингта тадқиқотчилик ва тажриба-конструкторлик ишларининг атиги 1,7 фоизи энергетика муаммоларига бағишланганлиги ҳам баҳона бўлмоқда. Буларнинг ҳаммаси республиканинг иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш режаларига жуда қийинчилик билан киритилмоқда.

Режалаштирилган ишлар эса кўпинча амалга оширилмайди. Фанлар академиясининг илмий асбобсозлик марказий лойиҳа-конструкторлик ва технология бюроси ўзини бу ишдан четга олмоқда. Шу ўринда Қуёш ёрдамида суратга олувчи электр модулларини, батареялар ва станцияларни, назорат-ўлчов асбобларини, суратга олиш электр қурилмалари учун токни қайта ишлаб берувчи мосламаларни саноатда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин бўлур эди. Энергиянинг қайта ҳосил қилинаётган ва тоза манбалари негизидагина силжишга эришишни амалга ошириш мумкин бўлган катта имкониятлар ҳам бор. Космосдаги илмий станциялар ва заводлар, қуёш металлургияси шулар жумласидандир.

Ҳолбуки, республикамиз бу ўринда ҳам Умумиттифоқ меҳнат тақсимотида етакчи сифатида қарор топиши мумкин бўлур эди. Жуда катта иқтисодий фойда билан кенг кўламли бозор вужудга келмоқда.

Энергетикага иқтисодий ислоҳотда назарда тутилган ишни ташкил этишнинг барча шакллари хизмат қилаверсин. Уларни энг долзарб ғояларни маблағ билан таъминловчи аниқ бир мақсадга мўлжалланган жамғарма ҳисобидан қўллаб-қувватлаш мумкин бўлур эди. Энергетика соҳасидаги энг яхши таклифлар учун ўтказиладиган конкурслар бундай таклифларни амалга ошириш ҳуқуқини белгилаб берсин. Жамғармани таъсис этган ташкилотлар, корхоналар, кооперативлар хайрли иш қиладилар. Чунки Қуёш ҳароратидан, Қуёш куч-қувватидан фойдаланиш борасидаги ҳамма ҳаракатлар, унга сарфланган маблағлар жамиятга ҳам ва шу ишга ҳисса қўшган кишиларга ҳам фойда келтириши шубҳасиз.

...Биз Ўзбекистонимизни эркалаб, қуёш ўлкаси, деб атаймиз. Ана шу шоирона таърифу-тавсифга янги мазмун бахш этиш вақти келмадимикан? Моҳият эътибори билан ҳали қўл тегмаган қуёш нурлари, шамол, ер қаъридан гупириб чиқаётган иссиқлик оқимлари битмас-туганмаслигини назарда тутган ҳолда «Қуёш кўриги» деган тушунчани кундалик ҳаётимизга олиб кириш керак? ...Ана шу кўрикни кўтарадиган, уни халқ хизматига бўйсундирадиган вақт келди.

Ана ўшанда серқуёш республика деган сўзлар янада жозибали бўлади ва ажойиб мазмун кашф этади.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ шарҳловчиси.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

● **БРЯНСК**

«Брянск машинасозлик заводи» бирлашмасида қарийб 3 минг от кучига эга бўлган янги кема двигателини ишлаб чиқариш атиги ўн ой ичида ўзлаштирилди. Дастлабки намуна синовдан муваффақиятли ўтди. 20 мингдан зиёд от кучига эга бўлган улкан дизеллар яратиб шуҳрат қозонган маҳаллий машинасозлар бу гал жаҳон бозоридаги талабнинг ўзгарганлигини ҳисобга олиб, Австрияда қурилаётган ёғоч ташувчи кемаларга мўлжалланган секинроқ айланадиган дизель ишлаб чиқдилар. Бу йил брянскликлар австриялик кемасозларга янги двигателларининг дастлабки туркумини етказиб берадилар.

● **АШХОБОД**

Тошовуз области деҳқонлари қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш билан боғлиқ кўпгина ташвишлардан халос бўлдилар. Бу ерда Вильнюс ёнилғи аппаратлари заводининг филиали иш бошлади. Филиалда трактор двигателининг энг нозик қисми — ёнилғи насослари ремонт қилинади. Илгари насосни тиклаш учун уни қўшни республикалар корхоналарига жўнатишга тўғри келар эди. Энди филиал хизматидан Туркманистон механизаторларигина эмас, шу билан бирга Ўзбекистондаги Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм области дала меҳнаткашлари ҳам фойдаланишлари мумкин. Янги корхона Тошовуздаги «ТССР 40 йиллиги» ремонт заводидан ижарага олинган кенг цехларда жойлашди. У замонавий ускуналар билан жиҳозланган. Ҳозир корхонада ойига тўрт юзтагача агрегат тикланмоқда. Корхона тўла қувват билан ишлай бошлаганидан кейин бу ерда ҳар йили 40 мингтадан кўпроқ ёнилғи насоси ремонт қилинади.

● **ОРГЕЕВ (МОЛДАВИЯ ССР)**

Молдавия Фанлар академияси олимлари картошкани соғломлаштиришда заҳарли химикатлардан фойдаланишга ҳожат қолдирмайдиган усулни топдилар. Улар, туганакларга ультрабинафша нурлари билан ишлов берилса, республика шароитидаги энг асосий касаллик — поя нематодаси тарқалиши хавфи пасайишини аниқладилар. Шуни ҳисобга олиб, «Иванча» совхозида картошка уруғлиги симоб-кварц лампалари ёрдамида нурлантирилди. Бундай уруғликдан униб чиққан ўсимликларда замбуруғлар, бактериялар ва вируслар таъсири оқибатида касалланиш камайди, ҳосилдорлик ошди. Бу йил мазкур услуб республика хўжаликларида кенг қўлланилади.

● **КУРГАН**

Курган область Советн халқ депутатлари таъсис этган экология фондига дастлабки пул маблағлари ўтказилди. Бу фонд атроф муҳитни булғатганлик учун даъво қилиб ва жарима солиб олинадиган пуллардан иборат бўлади. «Нива» кооперативи раиси гербицидларни сақлаш қоидаларини бузганлик учун шахсан тўлаган жарима — 100 сўм унча кўп эмасдек кўринади. Лекин бундай тартиббузарлар жуда кўп. Геологияразведка экспедициясидан дарёга нефть маҳсулотларини оқизганлик учун олинган маблағ эса анча кўпроқ — 52 минг сўм. Бундай жарималардан тушган маблағ табиатни муҳофаза қилиш объектларини қуришга, ифлосланган дарёларни тозалашга, табиатни муҳофаза қилиш ва даволаш юзасидан кўриладиган бошқа чора-тадбирларга сарфланади.

(ТАСС).

БЕТГА АЙТГАННИНГ ЗАҲРИ ЙЎҚ

ТАНАСИ БОШҚА— ДАРД БИЛМАС

Янгийўл деган шаҳри азимда не-не казо-казо одамлар яшайди. Ост-устлари-ю, уй-жойларини кўрсангиз оғзингиз ланг очилиб қолади. Ойлик маошларини сўраб-суриштириб овора бўлмай қўя қолинг. «Ҳамин қадар!». Оздир-кўпдир баракасини берсин, деган гап бор.

Еғ ичида яйраб юрган бундай кишиларнинг Қумри Раҳматова каби умрида бошпана кўрмаган бечоралар билан нима ишлари бор?! Ахир, танаси бошқа— дард билмас, деб бежиз айтишмаган-ку, донолар. Тўрт фарзандли бўлганда бевафо эрнинг қувғинига учраган Қ. Раҳматова зор-зор қақшаб юрибди. 1977 йил 22 августда ўзи ижарада яшаб турган Янгийўл шаҳар Навоий тор кўчасидаги 12 уйга пропискага ўтган эди. Бу уй бузилиб, эгасига давлат томонидан жой берилди. Қумри Раҳматова ва унинг ўғил-қизларини ҳисобга олишмади. Шаҳар ижрокоми раисининг ўринбосари Мўминжон Баратовнинг бизга берган ҳушхабарига қараганда Қ. Раҳматовани сиртдан пропискадан чиқариб юборишган экан. (Ҳозир ҳам Қ. Раҳматованинг паспортида ўша ҳовлига прописка қилингани ҳақидаги муҳр ва ёзув савлат тўкиб турибди). Шу боисдан у уй-жой билан таъминланмабди.

Қ. Раҳматованинг қизи Юлдуз Раҳматова (1972 йил сентябрда туғилган) вояга етиб, Янгийўл шаҳар ижроия комитети ички ишлар бўлимидан паспорт олди. Шундан буён орадан олти ой вақт ўтган бўлса-да, у ҳеч қаерга прописка қилинган эмас. Опанинг кенжатойи Алим Раҳматов ҳам (1980 йилда туғилган) шу аҳволда. Ҳайтовур, уни Ойбек номли мактабнинг учинчи синфи йўқламасига ёзиб қўйишибди.

Қ. Раҳматованинг иккита ўғли армия хизматига кетган эди. Янги йил арафасида улардан бири — Эркинжон Ватан олдидаги йигитлик бурчини адо этиб қайтиб келди. Ҳозир у қаерга прописқадан ўтишни билмай турибди. Хуллас, Раҳматовлар оиласи соф ҳаводан эркин нафас олиб, Янгийўл шаҳар ижроия комитетидаги инсонпарвар раҳбарлардан нажот кутиб бир кишининг уйида (ойига 50 сўмдан тўлаб) «фаровон» ҳаёт кечиришмоқда.

Қ. Раҳматованинг бирданбир овунчи, умиди — ариза. У ўзининг «намунали» ҳаётидан жўшқин ҳикоя қилиб, катта-катта идораларга мактублар йўллади. 1989 йилнинг ўзида шулардан тўрттаси «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясига келиб тушди. Иккитаси Тошкент область ва биттаси Янгийўл шаҳар ижроия комитетларига ҳавола қилинди. Расмий жавоблар олинди. Афсуски, улардан Қ. Раҳматовага сариқ чақачалик нафи бўлмади. Лекин 1989 йил 4 октябрда халқ депутатлари Янгийўл шаҳар Советининг раиси Э. Йўлдошев қўл қўйиб юборган жавоб хатида: «Гази ва суви бўлган икки хонали уйни таклиф қилганимизда қатъий рад этди», — деган илиқ ҳушхабар бор. Бу ҳақда Қ. Раҳматова билан суҳбатлашганимизда: «Газ ва сув бўлмагани учун олмаганман», — деб жавоб берди.

Демак, шу фактнинг ўзидан ҳам кўриниб турибдики, Қ. Раҳматова ва унинг фарзандларини бошпаналик қилиш мумкин экан.

Ҳурматли Қумри Раҳматова! Шунча йил кутган одам, яна бир оз сабр қилинг! Ахир, «Сабр таги — олтин», — деб бежиз айтишмаган-ку доно ота-боболаримиз.

У. ЮСУПОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

СУВ ЎРНИГА ВАЪДА

Биз Чуст район Олмос қишлоқ Совети территориясида турамиз. Қишлоқ аҳли давлатга пахта, пилла ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб беради. Лекин, маҳаллий раҳбарларнинг айби билан бу ерда жуда кўп камчиликлар мавжуд.

Масалан, бир вақтлар Ленин, А. Қаҳҳор, Ойбек, Хожал Бадал номли ва Деҳқонобод кўчаларига водопровод ўтказилган эди. Аммо ундан биров мириқиб сув ичганини эслолмайди. Буям майли, устига-устак шикоятимизга «Чуст ҳақиқати» район газетасида «сув оқмоқда», деб ёлғон жавоб берилгани одамларни унутилаётган дардини янгилади.

Яна чоп-чоп бошланди. Олмос қишлоқ Советининг раиси О. Раҳимов ва унинг муовини С. Баҳоновларга кетма-кет учрашилди. Улар ўз навбатида колхоз сув тақсимловчиси Т. Исматов ва бошқа тегишли кишиларга айтишди. Лекин фойдаси бўлмади.

Шу-шу икки йил ўтибдики, ҳамон водопроводларимиздан сув оқмайди. Одамлар эса қаерга бориб, кимга арз қилишга ҳайрон.

И. ИСМОИЛОВ.

БЕФАРҚЛИК

Ҳозир газета-журнал ўқиб, радио-телевизор кўриб меҳнаткашлар турмуш шароитининг нақадар юксалиб кетганлигининг гувоҳи бўлиши мумкин. Лекин шундай жойлар ҳам борки, одамларнинг аҳволини кўриб ачиниб кетасан киши.

Бизнинг Қамаши районидаги Фрунзе номли совхознинг Қўшкўл қишлоғи революциядан сўнг ўтган етмиш йилдан зиёд давр ўзгаришларини ҳануз кўрмаяпти десак муболаға қилмаган бўламиз. Чунки совхоз дирекцияси ҳам, қишлоқ Совети раҳбарлари ҳам далаларда тер тўкиб, моддий неъмат яратаётганлар ҳақида ғамхўрлик қилишни хаёлларига келтиришмайди.

Одамлар бозор-ўчар қилиш учун ўнлаб километр йўл юриб, қанча вақтни беҳуда ўтказиб, район марказига келишга мажбур бўлишяпти. Бунинг устига қишлоқда на сартарошхона, на новвойхона, на ҳаммом бор. Хуллас, айтаверсак гап кўп.

Қишлоқ аҳли мамлакатимизда рўй бераётган қайта қуришни диққат билан кузатиб туришибди. Аммо бизнинг раҳбарлар ўзларини қайта қуриб олиш, аҳоли турмуш даражасини кўтариш борасида гапдан амалий ишга ўтишмаяпти.

Ш. ХОЖИЕВ.

МАРҲУМЛАРГА ҲУРМАТ ШУМИ?

Ўшанда мудҳиш воқеа содир бўлганди: «Ургут район ички ишлар бўлимининг вояга етмаган ёшлар билан ишлаш инспекцияси бошлиғи, милиция майори Салоҳиддин Набиев 1989 йил 20 сентябрь куни область ички ишлар бошқармаси ва район ички ишлар бўлими ҳамкорликда «Қоракўкнор — 1989» операциясини ўтказиш чоғида хизмат бурчини ўтаётиб, вертолётнинг ҳалокати натижасида фожиали ҳалок бўлди»...

Фожиа кўпчиликни жунбушга келтирди. Кишилар Набиевнинг эрта хазон бўлган умрига, етим қолган болалари-ю, бева қолган аёлига ачиндилар.

1989 йили 22 сентябрь куни Ургут район маъмурий органларининг қўшма йиғилиши бўлди. Йиғилишда марҳум Салоҳиддин Набиевнинг хизматларини ҳисобга олиб, унинг хотираси абадийлаштирилиши ҳақида қарор қабул қилинди. Ушбу қарорнинг бир нусхаси тасдиқ учун Ургут район Совети ижроия комитетига юборилди. Бироқ ижроком раиси Р. Турсунов хатга амалий жавоб беришга ҳамон вақт топганича йўқ. Кўпчиликда шундай фикр туғилмоқда «Марҳумларга ҳурмат шуми?!».

Келинг, марҳумнинг таржимаи ҳоли битилган сатрларга кўз югуртирайлик: «С. Набиев 1948 йили Ургут районидаги Тўрткўл қишлоғида туғилди. 1964 йилда Самарқанд давлат университетига ўқишга кирди. Дастлабки иш фаолиятини Крупская номли ўрта мактабда педагогликдан бошлади. 1978 йилдан Афғонистон революциясини ҳимоя қилишда қатнашди. 1981 йилдан бошлаб Ички ишларда турли масъулиятли лавозимларда ишлади. У «Афғонистон революциясини ҳимоя қилишда қатнашганлиги учун» медали билан тақдирланган.

Бизнингча, байналмилал жангчи С. Набиев номини абадийлаштириш керак. Агар бу ишга Ургут район ва шаҳар ижроия комитетларидаги ўртоқлар эътиборсизлик қилишаётган эканлар у ҳолда республика Ички ишлар министрлигидаги масъул раҳбарлар нима деркин?

Д. ҚИРҒИЗБОЕВ.

Меҳнат қилган—элда азиз

УМР ЗАРВАРАҚЛАРИ

Ўзбек совет матбуотининг ўзига яраша тарихи, бу тарихнинг ижодкорлари ва яратувчилари бор. Мен бу йил ўзининг 85 ёшини нишонлаётган ветеран журналистларимиздан бири Абдулла ака Ўразаевни ана шундай мўътабар кишилар қаторига қўшгим келади.

Абдулла Иматович катта ҳаёт йўлини босиб ўтган ижодкорлардан. У умрининг 65 йилдан кўпроғини республика партия органлари ва матбуотида ишлашга сарф этди, қаерда ишламасин куч ва ғайратини, билимини, ақл-заковати ва қалб қўрини, бой тажрибасини ўзи аъзо бўлган Коммунистик партия ишига сарфлади. Ўзбекистонда матбуот ва радиони ривожлантириш ишига салмоқли ҳисса қўшди.

Абдулла акани яхши билган, у билан бирга ишлаган, ҳамсуҳбат бўлган кишилар унинг жуда камтарин, жафокаш ва меҳнаткаш инсон эканлигини таъкидлашади.

Абдулла Ўразаев журналистлар отахони сифатида уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгаши ҳузурида ташкил этилган матбуот бўлимида жамоатчилик асосида фаол иштирок этиб келмоқда. Шу бўлим раҳбарининг ўринбосари сифатида кенгаш фаолияти оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишига кўмаклашмоқда.

Абдулла ака матбуотимиз даргоҳига гражданлар урушининг оловли йилларида кириб келди. 1918 йилнинг куз ойларида большевистик газета «Мелекесс овози» редакциясининг (Ульяновск областининг илгариги Мелекесс шаҳри, ҳозирги Димитровград) босмахонасига ҳарф терувчи бўлиб ишга киради. Яхши ишлари учун 1919 йилнинг бошларида комсомол сафига қабул қилинади. 1920 йилнинг август ойида Мелекессда татар тилида чиқадиган ёшларнинг «Ёшлар байналмилали» уезд газетасига муҳаррир этиб тайинланади. У газетага муҳаррирлик қилишдан ташқари Мелекесс уезди татар-бошқирд комсомол бюросининг аъзоси сифатида районларга чиқадиган агитбригадаларга раҳбарлик қилади, оддий меҳнаткашлар учун лекциялар ўқийди, концертлар уюштиради. Гражданлар уруши тугагандан сўнг Абдулла Ўразаев комсомол йўлланмаси билан комсомол-ёшлар группаси сафида Туркистонга келди. Самарқанд ва Хўжанд комсомол ташкилотларида ишлади, босмачиларга қарши курашда чиниқди, Самарқанддаги партия-совет мактабида ўқиб таълим олди. Айни вақтда Зарафшон воҳасида ўша пайтда чиқиб турган «Зарафшон» газетасида тез-тез хабар ва мақолалари билан қатнашиб турди.

Қозон университетининг ишчилар факультетида таҳсил олган йиллари Абдулла Иматович 1925 йилнинг баҳор ойларида Қозонга келган атоқли революционер ва таниқли публицист А. В. Луначарский билан мулоқотда бўлиш бахтига муяссар бўлди. «Правда» газетаси ҳузурида ўтказилган ишчи-қишлоқ мухбирлари Бутуниттифоқ IV кенгашида қатнашиб, бу ерда партия ва матбуотимизнинг йирик арбоблари М. И. Калинин, К. Е. Ворошилов, Н. И. Бухарин, М. И. Ульянова, Михаил Кольцов, Карл Радек, Демьян Беднийларнинг нутқларини эшитди.

А. Ўразаев Қозон университетида ўқишни тамомлаб Самарқандга қайтиб келгач Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг йўлланмаси билан Зарафшон область партия комитетининг матбуот секторини бошқаради. «Озод Бухоро» область газетаси саҳифаларида ишчи-деҳқон мухбирлари ҳаракатини кенгайтириш, қуйи матбуот ишларини ташкил этиш, уни ривожлантириш ва раҳбарликни яхшилаш, фаол мухбирларни қўллаб-қувватлаш ва ўқитиш ҳақида мақолалар ёзади. Партиямизнинг жанговар пропагандисти, агитатори, матбуотимизнинг жонкуяр ташкилотчиси сифатида кенг меҳнаткашлар оммаси ўртасида қуйи матбуотга раҳбарлик қилиш, ҳозирги аҳвол, партиянинг иқтисодий сиёсати мавзуларида лекциялар ўқийди, саводсизликни тугатиш, ер ислоҳотини ўтказувчи комиссиялар ишида фаол қатнашади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг матбуот бўлимида инструктор бўлиб ишлаган 1927 йили «Қишлоқ деворий газетаси», «Ишчи-қишлоқ мухбирлари ҳаракатига партия раҳбарлиги» рисолаларини китоб қилиб чиқаради. «Мухбирлар йўлдоши» журналининг муҳаррири бўлиб ишлайди.

1927—1930 йиллари Абдулла ака Ўзбекистон адабий муҳити билан яқиндан танишиб, «Аланга» номли адабий журнал ва нашриётларнинг топшириғи билан ўнлаб тақризлар ёзди ҳамда баъзи асарларнинг таржимаси ҳақида салмоқли фикрлар баён қилди. Ғафур Ғулом, Муҳаммад Ҳасан, Лутфулла Алимий, Қосим Сорокин, Комил Алиев, Ҳамид Олимжон, Ойбек, Комил Яшин, Абдулла Қаҳҳор, Уйғун, Миртемир, Шокир Сулаймон каби атоқли адиблар билан ижодий ва дўстона алоқада бўлди.

Абдулла Ўразаев ўзбек совет матбуотининг ривожига катта ҳисса қўшган биринчи ижодкорлар қаторида Хоразм округ газетаси — «Инқилоб қуёши»да ҳам муҳаррирлик қилган. Унинг даврида бу ерда эҳтиросли, талантли, ажойиб журналист кадрларнинг йирик бир авлоди вояга етди. 1935—1937 йиллари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг органи «Қизил Ўзбекистон» газетасида партия турмуши бўлимининг мудири ва газетанинг масъул муҳаррири лавозимида ишлайди.

Кўп қиррали истеъдод эгаси бўлган Абдулла ака ёшлик чоғидаёқ «Муҳаббат гуллари» ҳамда В. И. Лениннинг Разливдаги ҳаёти ва фаолиятига бағишланган «Сирли капа» номли пьесаларни ёзган эди. Кўп ўтмай «Сирли капа» пьесаси СССР халқлари нашриётида босилиб чиқди. Таржимонлик санъатини ўрганишга меҳр қўйган Абдулла Иматович унинг сирини чуқурроқ ўрганиб олиш учун ўша даврнинг таниқли таржимонлари билан яқиндан танишади, ижодий муносабатда бўлади. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарларини ўзбек тилига таржима қилишда таҳрир ҳайъатининг аъзоси бўлиб қатнашди. Ўзбекистон Компартияси тарихи институтида ишлаган йиллари унинг ўзи ҳам марксизм-ленинизм классикларининг бир қатор асарларини ўзбек тилига таржима қилди.

Улуғ Ватан уруши бошлангандан сўнг 1941 йилнинг сентябрь ойида партия тарихи институти вақтинча ёпиб қўйилгач, Абдулла Ўразаев Ўзбекистон ССР Давлат нашриётига бош муҳаррир этиб тайинланди. Урушнинг жуда оғир йилларида нашриётнинг кўпгина ходимлари фронтга, жанг майдонига жўнатилган, мактаб ўқувчиларини эса керакли дарсликлар билан таъминлаш зарур бўлган пайтда Абдулла ака бутун оғирликни зиммасига олиб, нашриётда кеча-кундуз ижодий меҳнат қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон телеграф агентлигини мустаҳкамлаш мақсадида 1942 йилнинг ёз ойларида А. Ўразаевни ЎзТАГ га масъул раҳбар қилиб юборди. Бутун уруш йиллари мобайнида Абдулла ака информация хизматининг йирик маркази ҳисобланган, маҳаллий ва республика матбуотини, радиосини фронтдан, республикамиз шаҳар ва қишлоқларидан, чет эллардан олинган ахборотлар билан узлуксиз таъминлаб турувчи, баҳодир халқимизнинг уруш йилларидаги қаҳрамонона меҳнатини хабар ва мақолаларда улуғловчи катта идеологик ташкилотни моҳирлик билан бошқарди. ТАСС агентликлари ўртасидаги ўзаро мусобақада ЎзТАГ мамлакатда энг олдинги ўринлардан бирини эгаллади. Улуғ Ватан уруши йилларида ЎзТАГдаги самарали ишлари учун А. Ўразаев 1944 йили «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланди.

Абдулла Ўразаев 1945—1951 йиллари Ўзбекистон радио комитетининг раиси, 1951—1952 йиллари Ўзбекистон педагогика нашриётининг бош муҳаррири ва Ўзбекистон Давлат бадиий адабиёт нашриётининг директори бўлиб ишлаган кезларда ҳам фидокорона, баракали меҳнат қилди. Республикамизда радиоэшиттиришни ривожлантиришнинг улкан программасини амалга оширишга, чет эллар учун уйғур, урду, форс ва инглиз тилларида эшиттиришлар беришни биринчи марта ташкил этишга; симфоник оркестр тузишга ва малакали кадрлар, ижрочилар тайёрлашга, радионинг урушдан кейинги моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ўз улушини қўшди. Ана шу хизматлари учун 1950 йили у Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланди.

Абдулла Иматовичнинг бадиий адабиётларни ўзбек тилига таржима қилишдаги хизматлари ҳам таҳсинга сазовордир. Татар ёзувчилари — Ғалимжон Иброҳимовнинг «Теран томир»лар, «Қозоқ қизи» романларини, Шомил Усмоновнинг танланган асарлари, Аҳмад Файзининг «Тўқай» романи, Абдулла Тўқайнинг «Эсимда қолганлар» биографик повестини, яҳудий ёзувчиси Шалом Алейҳемнинг танланган асарлари, украин ёзувчиси Ярослав Галаннинг ҳикояларини ўзбек тилига таржима қилди. А. Тўқай ва Ш. Усмоновнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида монографик асар ёзиб, ўзбек китобхонларига тақдим этди.

1959 йилдан буён СССР Журналистлар союзининг, 1962 йилдан буён СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси ва Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими унвонига сазовор бўлган Абдулла ака ёзувчи, тақризчи, журналист, таржимонгина бўлиб қолмай, айни вақтда ишчан жамоатчи, ажойиб ташкилотчи, жонкуяр мураббий ҳамдир. У пенсияга чиққандан кейин Ўзбекистон Ёзувчилар союзида масъул секретарь, бадиий адабиётларни пропаганда қилувчи бюронинг биринчи ташкилотчиси ва директори бўлиб ишлади.

Камтар инсон, ҳормас-толмас журналист, 85 ёшида ҳам тиним билмай ижодий иш билан шуғулланаётган Абдулла Ўразаевнинг ёрқин ижодий йўли барча қаламкашлар учун ибратли ва намуналидир.

З. ЕСЕНБОЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, Беруний номидаги республика давлат мукофотининг лауреати.

• Ўзбекистон ва жаҳон

«ДЕЛТА»— ТОШКЕНТ КОРХОНАСИ

• Хорижий эллардаги фирма ва корхоналарнинг эгалари Ўзбекистон билан иқтисодий ҳамкорлик алоқасини ўрнатиш истагини билдирмоқдалар. Чунончи Германия Федератив Республикасидаги «Делта Райзен» ва «Эрбил» фирмаларининг вакиллари бир неча кун мобайнида Ўзбекистон меҳмони бўлдилар. Улар туризм ва экскурсиялар бўйича Ўзбекистон республика Совети ва «Меҳнат» нашриёти билан икки томонлама фойдали ҳамкорлик қилиш юзасидан музокаралар олиб бордилар. Шу муносабат билан мухбиримиз «Делта Райзен» фирмасининг раҳбари Форруҳ Иброҳим ҚИЛИЧ билан суҳбатлашди.

— **Жаноб Форруҳ Қилич, сафар мақсадлари ҳақида гапириб берсангиз?**

— Бизнинг фирмамиз асосан чет эл туризми билан шуғулланади. Муассасамизнинг ГФРдан ташқари Австрия, Туркия, Англия, Бразилия сингари мамлакатларда бўлимлари бор. Бир йил ичида 50 минг кишига туризм хизмати кўрсатамиз.

Совет Иттифоқида юз бераётган қайта қуриш халқаро миқёсда ҳамкорлик қилиш истиқболларини очиб берди. Шунинг учун ҳам биз хайрли мақсадда серқуёш диёрингизга келдик. Қисқа вақт ичида Туризм ва экскурсиялар бўйича Ўзбекистон республика Советининг фаолияти ва имкониятлари билан танишдик. Музокаралар чоғида туристик меҳмонхоналар, овқатланиш ва туризм ускуналари ва жиҳозлари ишлаб чиқарувчи корхоналар бунёд этиш бўйича ҳамкорлик борасида фикр алмашдик. Ўзбекистон республика Советининг раиси А. Саидов билан дастлабки аҳдномани имзоладик.

Ўзбекистон қадимий ва замонавий обидалар, маданият кошоналарига бой бўлганлиги учун ҳам халқаро туризмни ривожлантириш учун қулайдир.

— **Сафар чоғида яна қандай режалар ҳақида бир фикрга келдингизлар?**

— Мен билан бирга «Эрбил» фирмаси раҳбари Анвар Олтойли ҳам келган. У асосан матбаачилик ва нон неъматлари тайёрлаш билан шуғулланади. «Эрбил» билан Тошкентдаги «Меҳнат» нашриёти ҳам ўзаро аҳдномани имзоладилар. «Эрбил» фирмасининг матбаа корхоналарида проспектлар, ёрлиқлар, журналлар, альбомлар, китоблар жаҳон стандарти даражасида юқори сифатли қилиб босилади. «Меҳнат» нашриёти вакиллари яқин орада ГФРга бориб, фирманинг полиграфия ишлаб чиқариши, машиналари ва техника ускуналари билан танишадилар. Шундан кейин Ўзбекистонда «Меҳнат» учун махсус янги полиграфия корхонасини қуришга киришилади. Булар ҳозирча режалар. Улар келгусида амалга ошишига ишончим комил.

— **Сафар таассуротларингиз завқли бўлдими?**

— Мен жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида бўлганман. Диёрингиздаги чинакам ўзбекона меҳмоннавозлик улардаги илтифотдан ғоятда устун эканлигини ўз кўзим билан кўрдим. Бу инсоний фазилат ҳар қандай ажнабий кишини қойил қолдиради.

Ўзим Туркияда туғилганман. Болалигимда Ўрта Осиё, шу жумладан Ўзбекистон ҳақида кўп ўқиганман. Шунинг учун ҳам бу диёрга келишни кўпдан орзу қилар эдим. Ниятим энди амалга ошди. Сизнинг диёрингиз қадимий бўлиб, бу ерда кўҳна маданият ёдгорликлари авайлаб сақланаётган экан. Бу тарихи, маданияти, анъаналари бой ўлка. Учрашувларимиз келгусидаги дўстлигимизнинг бошланишидир. Яқин келгусида кўп кўришамиз, ҳамкорликда ишлаймиз.

Суҳбатни А. ПУЛАТОВ ёзиб олди.

Суратда: Ўзбекистон ва Германия Федератив Республикаси вакиллари ўзаро суҳбат чоғида (чапдан ўнгга): А. Саидов, А. Олтойли, Ф. Қилич ва Э. Бойсинов.

В. МОЛГАЧЕВ сурати.

Эл соғлиғи—юрт бойлиги

ГДР ва Япония ускуналари

• Андижон шаҳрида ип газлама, трикотаж, пойабзал, тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмалари коллективларига хизмат қиладиган комплекс шифохона қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Бу бирлашмаларда ҳаммаси бўлиб 16 мингдан зиёд ишчи ва хизматчи меҳнат қилади. Уларнинг саломатлигини яхшилаш мақсадида барпо этилган бу шифо масканида 200 ўринли касалхона, кунига 200 беморни қабул қиладиган поликлиника бор.

Шифохонамиз замонавий даволаш, диагностика аппаратларига эга, — дейди тиббий санитария муассасасининг бош врачи Т. Исоқов. — Республика Енгил саноат министрлиги шифохонамиз учун Андижон ип газлама бирлашмаси ҳисобидан 1993 йилгача 1 миллион сўмлик валютага чет эл медицина асбоб-ускуналари сотиб олишга рухсат берди. Япония «Искра» фирмасидан «Алоқа-ЭХО» камераси сотиб олдик. Германия Демократик Республикасидан эса тиш даволаш комплекси келтирилади. Бу масканда 300 дан ортиқ врач ва ўрта медицина ходими беморлар хизматида.

Шифохона қурилишига 3 миллион сўм атрофида маблағ сарфланди. Ошхона, кирхона, иссиқлик пункти, ер ости сув ҳавзаси, гараж қурилди.

Шифохонага 5 гектар ер ажратилган. Қурилиш жараёнида мавжуд барча мевали дарахтлар сақлаб қолинди. Яна 17 минг сўмлик арча ва бошқа манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилади.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СПОРТ

ВЕЛОПОЙГА:

КУЧЛИЛАР САФИДА

Москвада ўтказилган мамлакат чемпионати қизғин баҳсларга бой бўлди. 18 оралиқ марра, 90 даврали группа пойгасида иштирок этган тошкентлик С. Чегина тўртинчи ўринни олиб, маҳорати ошиб бораётганини амалда кўрсатди.

ФУТБОЛ:

ИТАЛИЯ САФАРИ

СССР терма командаси яна бир ҳафтадан кейин Италияга йўл олади. Мақсад бу ерда ёз ойларида бошланадиган жаҳон чемпионатига тайёргарлик кўриш. Футболчиларимиз Италия шаҳарларида машқлар ўтказиш билан бирга, бир неча ўртоқлик учрашувларида қатнашадилар. Сафар 18 февралга қадар давом этади. Терма команда составида 24 футболчи бор. Чунончи Г. Литовченко, О. Протасов, Ф. Черенков, С. Родионов ва бошқалар машқларини оширив, чемпионатга шайланадилар.

Муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги

РАҲБАР ХОДИМЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ РЕСПУБЛИКА ТАРМОҚЛАРАРО ИНСТИТУТИ

«ХАЛҚАРО ҲИСОБ-КИТОБЛАР ВА СССР ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАРИНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ» мавзусида 7 босма табоқ ҳажмидаги

ЎҚУВ ҚЎЛЛАНМАСИНИ ЧИҚАРАДИ

Чиқариладиган қўлланманинг тиражини аниқлаш учун қизиққан ташкилот ва муассасалардан буюртмани қуйидаги адресга юборишларини сўраймиз: 700077, Тошкент шаҳри, Луначарский шоссеси, 75-уй.

Справкалар учун телефонлар: 68-49-75, 67-67-62.

●

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ҳузуридаги «ПОИСК»

ТАРМОҚЛАРАРО ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ (МНПО)

ШАРТНОМА АСОСИДА **ҚУЙИДАГИ ИШЛАРНИ АМАЛГА ОШИРАДИ**

— АҚШ ва бошқа капиталистик мамлакатларда ишлаб чиқарилган I ВМ РС (ХТ)АТ типидаги ПЭҲМ базасида программавий-техника комплексларини етказиб бериш;

— Буюртмачи ташкилотида программавий воситалардан фойдаланишни йўлга қўйиш билан боғлиқ илмий-техника хизматлари кўрсатиш.

Программавий-техника комплексларини етказиб бериш муддати — шартнома тузган кундан бошлаб бир ҳафта.

Справкалар учун телефон — 34-26-10.

●

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги М. Қориёқубов номли Ўзбек Давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

1, 2 февраль соат 19.30 да

Дўстлик тароналари

ҚАТНАШАДИЛАР:

М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармониясининг солисти, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

ОРТИҚ ОТАЖОНОВ

С. М. Киров номли Ўш ўзбек мусиқали драма театрининг солистлари, Қирғизистон ССР халқ артистлари: Ойтожи ШАБДОНОВА, Неъматжон НЕЪМАТОВ, Толибжон БАДИНОВ; Қирғизистон ССРда хизмат кўрсатган артист

РАСУЛЖОН УРАЙИМЖОНОВ

«КАМОЛОТ—89» конкурсининг лауреати

МАҲАМАТКАРИМ СОИПОВ

М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармониясининг солисткаси

МУАЗЗАМ ҒАФУРОВА

Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Билетлар соат 11.00 дан сотилади.

●

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/I да Терговдавом этади (19.00), 25/I да Куёв (19.00).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/I да Парвона (19.00), 25/I да Отасининг қизи (19.00).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти коллективи кекса ходим, меҳнат ветерани, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими

Самиғ УМУРЗОҚОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар суди коллективи Тошкент шаҳар судининг аъзоси А. В. Дўстбобоевга онаси

Турсуной ЖУРАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32. Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Р — 04047 № 20. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12